

virtutibus dealbata ac spūs scti munerib⁹ decorata: adiecit. **A**leni de libano spōsa dei veni coronaberis etenim: Ad hāc itaq; vocē beatissima xgo mor purrexit et exēplo diuino Iussu sup choros angeloz cū igēti pōpa atq; triūpho quā tadeā die augusti etatis xpo sue tertio et sexagesimo anno corpore aia mirabiliter ē assūpta: Quo qdē die vniuersi christicole eidē maximū sacrificiū et sō lenitate tribuūt. Assumpta iquā fuit vt iugiter videret et frueret specie et vultu vniuenti filij sui saluatoris nri quē semp amauerat ac ex toto sui cordis desyderio semp pcupierat. Qd si gaudiū i celo ē de quolibet peccatore pueris: multo magis putādū p tate xginis exaltatiōe atq; glia: q i supnis icōparabilis fiat exultatio atq; tripudiū: Cui⁹ nimir exultatio et festiuitas oium supnoz. Einiū ē et gratulatio pferri qz ipsius celebritas ē et laus et fauor saluatoris: Qm qdqd i ea gestū fuit totū egdē puritas et simplicitas totūq; veritas et gra totū deniq; misericordia et iusticia q vtiq; i ea de celo pspexit. Tātus nāq; archa huiusmodi beatissime xginis Marie assumptionē fuit ordo dispositioq; pulchritudo oīuz v3 celestiu spūum q lingua hūana minie explicare posset. Essere eidem i primis: celestes troni: Celsere pates xutatesq; bte: celsere cherubin: celsere et sera pbin atq; ceteri oēs angeli q tam et si nā excelsiores fuerit et semp futuri sunt i mortali tñ assūpti corpis eoz glia oēm eozq; fulgorē: beatissima xgo pcelluit. Nemo eoz spūuz nisi cādidissimis fulgētib⁹q; vestimētis eidē occurrit. Hoc itaq; mō beatissimā iā celoz Reginā: scti angeli dei i celū deduxerūt. Et pmo qdē i frōre pria affuere scti angeli cādidissimis iduti vestib⁹ auro iterit: et gemis fulgētib⁹: quē singuli cū cytharis et organis atq; alijs ppe ifinitis Instrumētis cāticis psonabāt. Secūdo loco: Archāgeli incedebāt Albis iduti vestibus auro argētoq; distinctis: alijs atq; alijs colorib⁹ pzonati: Eluti sima ragdini miro quodā mō canētes ac ineffabili quadā arte: et lyraz cātu Tybiaz qz dulcissime psonātes: Post hos subleqbanē et xutates et ipsi veluti solis radijs am tetti rosas vernātes i manibus portātes q solū mō varioz modularōe cāticoz pmulcētes: mirifice psonabāt. Hijs at pncipat⁹ adiūgebant tāta incedētes grauitate: et maiore quadā reuerētia: conuiscātes solaribus eque radiis: stellas pfulgidas i capite gestātes: cymbalis et Tynitibus argētinis pstre pētib⁹ i Armonia ppe dei dignā auditu: Dominatiōes de hic pcedebāt viridati: cū celesti colore certātes radiātibus cū stellis canētes simul i orgāis et alijs suauissimis cātilenis ad efferēdas mirificas sctissime xginis laudes. Hos at ppe et pates associati applaudebāt: celesti qdē colore mirifice decorati: cātates et ipsi vna cū psalterijs Tibys et sistris: resonātiā quadā pcinētes laudes cumulabāt: Hijs pdictis iā cherubin pdibāt: Ignita plane et fulgida miz imodū acies pariter quoq; et seraphin vestib⁹ imiz purpureis auro splē didissimis: comis p colla sparsis auro radiātibus: agilia et elegātia pter hūanū sensū et intellectū nūmū certe splēdidia atq; spectabilia. si hūanus fuisset eorum aspectus: et ipsi cātātia laudes ineffabiles: icōpnebētib⁹ armonie vt vox dei eterni: p huiusmodi exēgis Impatricis et mris vniuenti filij dei diceret. Ceter ipa eadēq; gloriosissima Regia triūphatrix i Trono oi lapide pzonatissimo sedēs: celestib⁹ qdē margaritis et gemis atq; fulgorib⁹ conuiscās: lunā tenebat sub pedib⁹ suis: cui paranimph⁹ ei⁹ archāgel⁹ gabriel affcēdes palmā isignē

i manibus gestabat: Apud quas plane deducēdā et ipse saluator: oīumq; plasfator: iesus xps et ea icarnatus est natus tanq; pncēps et rex regum totus festiuus et letus pariter ascēdebat auctor scilicet et gloria: atq; ornamētus illius triumphi. Sedēs vero ipsa i curru triūphali mirabilis equidem ac eximie pulchritudinis: atq; inextimabilis fulgoris quem nō nisi Michael archāgelus optimus auriga deducebat. Sctis vndiq; angeloz agminibus circūscētib⁹ ac mirifice canētib⁹ i oīum (vt premisus est) musicoz generibus atq; applausibus diuinis. atq; oibus btoz spiritūuz choris letātib⁹ i iubilis et exultatiōibus et varijs modulātium vocib⁹ q oīum aures demulcere potuissent. Sicq; hoc modo beatissima xgo dei ac dñi nri iesu christi mater oīuzq; mortaliū aduocata ad imortale Regnū est euecta et vtiq; ad thronū celestitudinē est sublimata: vbi post christū gloriosissima resedit. Quod ad huiusmodi cōfirmationē cōfidēter vbiq; nra scā d ea canit ecclesia. qd nullo alio sctoz fas est credere: vt vltra angeloz vel archāgeloz merita trāscēderit. Hoc qppe speciale priuilegiū beatissime virginis huius nō nature egdem fuit: sed gratie d qua nasci voluit ipse deus et homo: Jecirco (vt diuus refert hieronym⁹) et ipa plus fuit et est meritis et nō natura qz virgo et homo: Ascēderat eniz xps i celū gloriā suā resumpturus: vt etiā huic sue sctissime genitrici xgini imortalitatis locū ppararet. vt cū eo postmodū iperpetuū regnā posset. Et hec ē celeberrima oīuz sctoz festiuitas i qua mater nra tādē gloriosa et felix ad ethereū puenit thalamum: Que sicut ipsi bte: virgini icōparabilis est etiā. admirāda oibus spiritibus certe extitit. Propter qd ex psona eorūdem spiritūuz spūs sctus admirans ait. i canticis. Que est ista q ascēdit per desertum sicut virgula sumi et c.

Sāctus xpo Thomas apostolus: cū diuina sic dispēfante prouidētia nec migratione e corpore nec suscitatiōe nec postremo assūptiōis sctissime matris iter fuisset. q per Iudeā pdicationi occupatus esset: i ipsa qdem hora assumptionis subito raptus est. atq; in mōtem olyueti extitit deportatus: vbi eleuatis i celū oculis: cōfestim cernit gloriosissimā dñi nri iesu xpi matrē triūphali admodū pompa celū scādere: Cui post grarū actiōes tā ipsi beate virgini qz deo factas ab eadē gloriosissima virgine aliqd signū sibi ipartitū dposcit. quo postmodū et ipse cūctis mūdi mortalibus: auderet huiusmodi assumptionē suā libera frōte predicare: Cuius precibus beatissima virgo pmore: eides suū sericū cingulū quo eaz sctē ille mulieres post ipsius emigrationē cinxerāt soluēs: apostolo ip si Thome beignissime elargita est. Qui statim e mōte letus descēdēs: ad alios sctos Apostolos et fideles cōcitus puenit. Quib⁹ et narauit. quō gloriosissimā saluatoris sui matrem ad paradisi gaudia vidisset ascēdere: comitatā inumerabilib⁹ Angeloz agminib⁹. Et vt ea res falcius crederet: Cingulū seu zonam sibi ab eadem pdonatū: protin⁹ obtulit visendū: Qd dñs oēs cognouissent monumētū exēplo aparuerūt: itrospiciētesq; si forte sctm corp⁹ iuenirēt: nihil egdem nisi suauissimos odores ex eo pceperūt. Qd q itez atq; itez solcite exgrerēt comperiūt: mausculū oīno vacuū: ex quo corp⁹ illius mirificū a mortali bus vsq; amplius cōpertū est ac sic tātē Impatricis assumptio longe lateq; ab ipsis apostolis alijsq; discipulis clarificata et diuulgata est: Cū subito et ip si sctissimi Apostoli i virtute spūs scti: ad eadem loca i qb⁹ antea pdicabāt mi

Sona bte vir
ginis apud
patru oppidu
constitit

ro modo fuerit restituti. Zona aut ipsa in rey testimoniū apud beatissimū Tho-
mā apostolū quoadiuit in pretio fuit: cū qua etiā in credibilia miracula fecit.
Quo autē tpe vel a qbus ipsa Zona bte virginis z Italos fuerit delata: nullibi
cōpētū habemus. vcz nūc Pratu Insigne z spaciosū ac speciosū Tuscie op-
piduz eadē claret Zona: z illā incredibili venerat religiōe ac colitur fide: eaq;
si aliqd ab ipsis iplozādus sit oppiduz. accole suppliciter lustrant. Ea eqdem
ipsi prateses se feliciores ceteris putāt quo alijs i hoc preeminēt. Tali igit
ac tāto triumpho dñs noster Iesus xps suā gloriofissimā matrē ad sydera re-
gna pduxit. Ubi pfrui eterna immortalitate z pñs z filij ac spūs sancti beatissima
visione valeat: trāscendensq; cūctos celos: postremo ad imperiū gloriofa pue-
nit. qd euestigio latissime patuit. Ubi etiā eidē statim tam imēsum lumen ap-
paruit. atq; factoz oīum splēdor: nec nō z gaudium exultatiū spiritūū: z id q-
dem tñ. Et nec lingua: nec mēs: neq; humanus intellectus cape sufficeret. Ibi
quoq; ab ipso filio dño nro Iesu christo ineffabili gaudio incredibiliter affecta:
iocūdissime patri luminū est presentata: Qui eam illariter excipiēs: oibus ele-
ctis icōmune exultātibus. ipsam in precipuā Angeloz Reginam coronauit: z
vt preeffet etiā celis mari z terre decreuit: Et tūc qdem ab oibus in cōe illud
suaue cātīcū: cantari ceptum est. Regina celi letare alleluia: qa quem meruisti
portare alleluia: resurrexit sicut dixit alleluia: fuitq; hoc eius septimū gaudiū
extremū qdem: z oīum plenissimū. Quod etiā paradisi singulare extitit tripu-
diū: z id qdem ex sex z viginti presertim prerogatiuis. qbus ipsa brā virgo
dignissime fuerat predita. z culta: vnde ēt felicissimā reportat palmā. Insignia
igit pma sue singularis honorificētie: hec extitere v3: Quod ex regali stirpe fue-
rit orta: decus deinde ouine pulchritudinis. morum elegātia. Sapiētia mari-
ma: z fecūditas: item z a prudētia extitit comēdabilis de hinc a Iustitia: a for-
titudine. a temperantia: a magnificētia. ac a liberalitate: prestabat iterum insi-
gnibus sanctitatis maxime. humilitatis: māsuetudinis. clemētie. misericordie.
charitatis. fidei. atq; spei: Rursūmq; i dño gloriabā. pp illibatā virginitatē
z pudicitiam: pp religionē z gratiam atq; beatitudinē i oibus gaudijs z glo-
ria: Que in vnū oēs z singule hec virtutes. eidem gloriofissime virgini ad tantū
decoris z gaudiū accessere cumulū. inter ipsa paradisi amena vt fuerit qd equi-
dem mirabile dictū: i celo presertim i oibus sanctis atq; dei beatīs i hanc vsq;
diem. Predicemus itaq; carissimi oēs: ac toto cordis ardore magnificemus
cōsumatissimā z admirādā totis seculis vitam gloriofissime ac super excel-
lēntissime Matris dei Marie que vere virgo z Martyr fuit: quāuis i pace vitaz
finierit. Nam i ea passa fuit parte. que impassibilis est: z iecirco plusq; martyr
habita fuit: Cōstat enī eam decem plus oibus dilexisse: ppea plus voluisse in
tñ vt doloris vis passionis Iesu christi: eius totam pertrāsierit aiām: z q; mē-
te passa est plusq; martyr etiā ab oibus existimata est. Sicut militās ecclesia
anniuersarios triumphos dieq; letissimos: de vno quocūq; vite ipsius actu: di-
uinis i offitijs: agit suis tpibus frequētem memoriā: que celos gloria: z orbē
terraz vniuersum gaudio semper cōpleat. cuius quidez ducta cōmemorataq;
felicitas: magnos ad palmam z sanctimoniā: ac generosos excitet animos. Et
z ipsi de ea in orationibus z obsecrationibus scimus benemeriti ac tandē post

Gaudiuz vlti-
mum bte vir-
ginis

huius vite consumationem: eam videre z contemplari possumus: Quibus post
q; nris demeritis eam hac in vita videre nō cōtigit. Ut vel saltem eius integri-
tatem z consumatissimos actus considerantes: tum oculorum tum aurium ac
lingue ceterozumq; gestuum quorum cogitatio solum paradisi pars est atq;
eius odore z scitissima fama necnō z mirificis exemplis. sic cōponamus z nos
z nras actiōes: nros sermones. nros deniq; cogitatus: vt i fine vite nre ipsā bri-
ssimā matrē: superaltatā: cū oibus Angelis scis spiritib; vna videre possim?
Quod q; p̄stare vel asseq ipsi nō facile possumus: tu passim tuos adiuna fide-
les atq; deuotos: tua vestigia sequētes p̄ientissima parēs Maria: Eū sis p̄i-
cipiū vtute potēs z pacis amatric: Ac patrie celestis honos: z gloria mundi:
Edemū hoc i loco cuz Alano doctore prestātissimo: atq; huius scitissime ac
itenerate vginis suotissio alūno: ardor spūs cūctis fidelib; hec dicē me cogit.
Hec est stella maris: vite via: porta salutis
Regula iusticie: limes pietatis: origo
Virtutis: venie mater: thalamusq; pudoris:
Ortus conclusus: fons consignatus: oliua
Fructificans: cedrus redolens: paradysus amenus:
Virgula pigmenti: vinaria cela: liquore
Predita celesti nectar celeste propinans
Nescia spine: i: florens rosa nescia culpe:
Gratia: fons: expers limi: lux nubila pellens.
Spes miseris: medicina reis: tutela beatīs:
Proscriptis redditus: erranti semita: cecisq;
Lumen: deiectis requies: pausatio fessis:
Hec primos casus: primeq; parentis. primā
Absterfit maculam: vincens virtute reatum:
Dirupta restituens: redens ablata: rependens
Perdita restaurans amissa: fugata repensans:
Post vespertinos gemitus: noua gaudia donans:
Post mortis tenebras: vite nouitate relucens:
Cuius ad aduentum redit etas aurea mundo:
Post facinus pietas: post culpam gratia: virtus
Post viciū: pax post odiū: post triste iocofum:
Et rosa spineti compensant flore rigorem
Et dulcore suo: fructu radicez amore:
Ramus adoptiuus redimit: sic crimia matris
Ista luit: matremq; facit: sua nata renasci:
Et sic munda ream: corruptam virgo: pudica
Effrontem miseram: felix humilisq; superbam
Abluat: z vite pariat sua folia matrez: **E**rgo: z serui tui iusta p̄catis
Exaudi regina preces: quem criminis acti
Penitet: z scelerum terrent monumenta suozum
Jamq; animam comendo tibi cum corpore virgo
Intemerata meam: vera probitate carentem

Finis

De Eua prima omnium parente capitulum secundum

Eua prima omnium parente
 an xpi dñi nři natiuitatem
 nonagesimo nono supra cē
 tesimo qnqz miliū nō i hac
 miseria valle vti oēs mortales (ad la-
 borē nascunt) pducta fuit neqz eodem
 maleo: aut Incide fabrefacta neqz ē
 ciulās: vel invalida venit imūduz/sz vt
 sacra libri geneleos hēt historia. quum
 deus ipse oīuz plasinator faber optim⁹
 Adā pthoplastū ex limo terre formaf-
 set i agro Damasceno: illūqz i orto de-
 litiaz trāstulisset: mor hāc ex latere ip-
 sius Ade dormientis artificio quodam sibi tātum cognito: eduxit in lucem: eā
 demqz perfectam z sapientissimam: atqz maturam viro z sui factoris letabun-
 dam z visu pulcheram: immortalem quoqz: z rerum omnium domināz. At
 qz vigilāns viri tam sociam: quam cum conspexisset Euam mor eam appella-
 uit. Neque enim si statum hui⁹ mulieris contempleremur cuiquam nascenti
 vnquam maius aut splendidius Eue contigisse compertum est. Quo-
 niam prestantiorem eam ceteris animantibus eduxit. dum ad sui Imaginem
 deus informatam effinxit. Sicut equidem vt arbitrari per pulchre possumus:
 corporea formositate admirabilis quia dei opera semper perfectissima sunt. z
 ideo futuras omnes mulieres: eam excessisse omnino credendum est. Quid enīz
 eius statu preclarior: quidque sublimius animaduertere possum⁹? Quid taz
 diligēter i membris digestū aut decore per articulos islexum? Quid tam sub-
 limiter i ora oculosqz erectū: vel tam vocaliter i verba modulatum? Quid taz
 velociter aiatum? Quid in sensu diutius: aut in cogitatione secreti? Quid i ser-
 mone effusus vel igenio fortius? Quid in dispositione instructius: vel memo-
 ria tenatus aut in cogitatu deniqz sublimius? At ex his euidenter appareret
 qz illam parentem nostram cum prothoplasto nostro de⁹ in omnib⁹ dignitati-
 bus venustare voluisset. Imo z statu filij sui domini nostri iesu christi ad fi-
 nem seculorum pro redemptiōe sua: successorqz omniū venturi: in suo corpo-
 re ornaſet. Et quoniaz hijs magnificis fulgorib⁹ insignis plurimū fuit. Non
 superflue arbitramur eaz parētem nostrā inter claras mulieres: tāqz fulgor p-
 cipuus: hic secūdo loco muliez illustriū seu claraz: fore apponendam: Nec ita
 qz: taz Jure originis qz in colat⁹: oī splēdore illustrata eidem deus paradisum
 velut amenissimū predium vrbis consitum insignibus: z rusticis conueni-
 statum arboribus sub quadam lege donauit. Que loci illius patrona effe-
 cta dum vna cum viro illius delitijs delectabiliter frueret cūestigio ille mor-
 tis preſeminator tante felicitatis inuidus quedam nepharia ei⁹ animo inges-
 sit: si de pomo tantummodo sibi vetito comederet: mor in ampliozem gloriam
 peruenire Eui duz leuitate feminea crederet: arbitrans sua quadā stulticia ad
 altiora cōſcēdere statī cōtēpto vnico dei sui mādato. pomū vetitū degustauit

motqz vīz suum nimīū flexibilem in suam sentētiā z errorem traxit. Qui te-
 merario ausu pomum arboris boni z mali degustato: se z omne futurum ge-
 nus ex eternitate z quiete optimi aīn miseram mortem traxit: ac in corporibus
 humanis quoddam venenum latenter immerſit. Qui scilicet vnicam per-
 fectamqz hoīs nām: quadā diuisionis discordia iduabus subſtātijs diuifit.
 vt cū hūano generi: vna tñ mēs eēt. i. quedā germanitas aīe z corpis: p vicia
 tā nām (ob ei⁹ pcepti trāſgreſſionē) altā voluntatē: ptra nām sibi adeo pcessaz
 i aīam iſeſſit. Quā obrē z paulus dixit. Video aliā legē i mēbris meis: repu-
 gnātē legi mētis mee: z captiuantē me i lege peccati. q ē i mēbris meis. Itaqz
 parētes nři cū clemētia dei ſūmi feliciffimi haberent pſeſtum a turbato creato-
 re maledicta sup ſingulos eoz: put criminis quantitas exigebat: receperūt. De
 qbus iſra decemus. Ueruntñ: vt mortē inuētaz vidit. mor velut pūſſimum pſ
 eis dez ſalutis ſue miſteriū oīdere curauit. Et nouo more q materia fuerant
 Iracundie: origo eē viderent z clemētie. Sic arcana opatione manifeſtās: qd i
 firmitatē ſuā argumētum voluerit eē virtutis: quantūqz eos amaret: duz i ipz
 peccaſſent: oīderet. Deus autē ptra oēm ſpem: ex diuitijs ſue miſericordie: i
 malo bonū nactus: in Iracūdia pietatē generās peccandi ſemen fructū voluit
 euadere miſerēdi. Et q ipſos ac poſteros oēs pp tranſgreſſionē pdere debuif-
 ſet: pp miſericordiā ſuā reparanduz eſſe pmiſit: Atqz illo tpe quo ſupliciu me-
 rebant argumētuz ſaluatiōis oſtēdit. In ipſa ergo parēte nſra Eua vt dñs locu-
 tus eſt: ſtatiz oībus poſteris miſericordie ſue ſpōdōit auxiliū ſtatimqz igno-
 tuz ēt ipſis angelis ſacramētuz qd nouiſſimo tpe iplenduz ē publicauit: z de
 terreno ade: Adāz pmiſit e celo. Hāc cūz ſerpētes p demerito ſuo malediceret
 Juſſit ipſimis euz terraz p cibo habere deinde qz mortē illam ipſe primus ſe-
 ciſſet: addidit dicēs. Et ponā inimicitias inter te z ſemē mulieris. Ipſa qppe
 caput tuū calcabit: z tu eius obſeruabis calcaneuz: Ex quibus qdē verbis iāz
 in muliere Eua: inuitur nobis Mariāz dñi nři Ieſu xpi matrē fuiſſe pmiſſam.
 Que ſerpentis inimicitijs oppoſita eſt. ponam ingē inimicitias inter te: z muli-
 erem. Non certe dicit pono. Hec hoc ad Euam hāc pſinere videretur: Verbū
 eſt promiſſionis (vt diuſ reſert hieronymus) qd i ſutuz tranſmittit: Ponāz
 inquit inimicitias inter te: z mulierem. Illaz vtiqz dico mulierē: que ſaluatozē
 parturiat: nō que generat fratricidam. Ponam inquit ideſt mulierem ſuſci-
 tabo. que nō ſolum te audiat ſicut iſta Eua facilis: z nimium credula: ſed etiā
 gabriele ipſo deferente verbum: exigat rationem de nouitate promiſſionis di-
 cendo. Quomodo erit iſtud: quoniam virum nō cognoui. Illam vtiqz ſā-
 ctam quam: ad viſionem angeli pudor aures tremere ſcē: ſidey tamen ardoze
 z conſtantia labi neſciam: ad inquirendam rationem ſecit audacem. Et que
 aduenienti preſtitit de pudore: quod tacuerat: hoc promittenti de admiratiōe
 nō ceſſit. Hāc z ſolicita de eo quod annunciabatur: exquiſiuit. Eui Ange-
 lus: Spiritus ſanctus ſuperueniet i te: z virtus altiffimi obumbrabit tibi. Ec-
 ce quia iſtud ē ſemē mulieris quod nō per miniſterium comixtionis ſecum
 iſundatur in corpore ſed clauſtro virginitatis clauſo: inuenitur in vtero: Ip-
 ſum itaqz huius ſanctiffime virginis ſemen: fuit dominus noſter ieſus chriſt⁹
 qui ſecundum carnē pſez hoīem nō habuit. Denique ſubiungit dicens. Et

ipsa tuū calcabit caput. Et q̄s dubitet: q̄ nemo: p̄ter dñm n̄m serpentis caput calcavit. qui solus. super Dracones ⁊ Scorpiones ambulavit: ipse q̄ omnem duxit captivitatē. Itā q̄ sequit̄: Et tu insidiaberis calcaneo ei⁹ ad quē aliū cre-
dimus p̄tinere: nisi ad futurā hoīs resurrectionē? Sic enī calcaneo dicim⁹ ad
vltimā v̄stigiū hoīs p̄tinere. Similes enī sibi parēt̄ v̄z Adā ⁊ Euā i. ad ima-
ginē suā fecit dñs: cū fecisset eos ⁊ similes futuri sūt euz resurgēt: qm̄ q̄cquid
nūc i nobis auctori n̄ro dissimile v̄t. id oē trāsgressionis vitio boz parētū n̄ro
ruz ip̄ressus ē. Ip̄se enī mēdatioz artifex v̄nuaz hoīs formā: suis deceptionibus
deformavit ⁊ suā prauitatē n̄ris in mēbris dū mētes corruptit ascribit: q̄ oīa p̄
resurrectionis gl̄iaz tādē sua pietate ⁊ v̄ginis matris sue gloriose intercessiōe
diluent. ⁊ id solū qd̄ rez oīuz auctore tanq̄ i speculo reddat emicabit. vt ip̄se
Inimicus inuēto: mortis se doleat suū opus pdidisse. ⁊ homo tādē se integz
fore gloriē: Itā tñ hoc oēs sed iusti tñ in luce erūt. Qm̄ oēs resurgemus qui
dē sed nō oēs imutabimur. Ip̄saz enī p̄sonaz discretionē v̄tiq̄ faciet diuersitas
meriti. Ad Euā igit̄ redētes: dico q̄ postq̄ plurimū oburgata fuit. illā dñs
cū p̄thoplasto n̄ro p̄zomatibus cinctos ex loco delectabili iter montes ⁊ ve-
pres ad aruos labores cōfestim emisit. Eūq̄ in hebron agro lassū ⁊ exules tan-
dē puenissent. Ibi dē egregia mulier (vt nōnullis placet) p̄mūz vertēte viro ligo-
nē terrā ipsa colo nere cepit. Atq̄ ibidē (vt methodi⁹ martyr scribit) cētū par-
tus: cū itollerabilib⁹ doloribus edidit: ac alios labores ⁊ alioz plurimos: ⁊
alia multa hui⁹ vite icomoda vsq̄ isenū sustinuit. Tādē i mortē sibi a dño p̄-
nūtiatā cū puenisset: eo i loco cū viro suo vbi dñs crucifixus est sepulta fuit.

De sancta Sara Abrae vxore. Capitulum tertium

Sara hebreā femina magni
patriarche Abrae vxor iui-
cte fidei ⁊ amoris i deū ac
viz suū atq̄ ēt spectare for-
mositatis mulier: āno aī xpi dñi n̄ri ad
uētū septuagesimo octauo supra mille
simū ⁊ octigētesimū. cū cētū ⁊ viginti
septē vixisset annis i chananeā Syrie
puiciam: scilicet mortē obiit: quam
Abraā vir suus i ea pegrinus (post pij-
entissimū iugalīs amoris luctū) i he-
bron (p̄mittētib⁹ chananeis) sepeliuit.
Ip̄sa q̄ppe mortua Abraā v̄tiq̄ iustis-
simus vir: mor ibidē agruz a quodam Ephron hebronita quadringētis siclis
p̄bate monete emere voluit. In quo: nō soluz ip̄s: sue vxori defuncte sed ⁊ sibi
atq̄ eius soboli: sepulchra cōstituit: Hec Sara: Aram Thare p̄dam patriar-
che filius: habuit p̄sem: q̄ abrae ⁊ Itachor f̄i fuit. Eius p̄ Aram: loth filio d̄
relictō ⁊ Sara ⁊ Melcha fillabus: cū apud chaldeos mortē obisset. Abraam
Sarā hāc ⁊ Itachor Melchā duxere vxores. Erat itaq̄ Sara iter vniuersas
sui seculi claras mulieres: cum insigni formositate ⁊ pulchritudine: tum deo

dignissima pro studio quod circa eum habebat plurimū insignis ⁊ p̄spicua
p̄seuerant at in ea (vt sacra libri genescos hēt historia) vsq̄ in suaz senectutem
celestis quidā decor: ac pulchritudinis elegantia: ita vt etiā in illa: facillimē
posset adamari: Abraam at cū eam duxisset vxorē mor loth ipsius sue vxores
germanum cū nullā legittimum haberet filiū: adoptauit sibi: Iussuq̄ diuino
cū esset etatis annoz q̄nq̄ ⁊ septuaginta: volens chaldeam dimittere ⁊ i chana-
neam demigrare ēt ipsa adole: cētula iā inuicti amoris facibus succensa i viz
amplissimas regiones viro peregrinari volēti se se inuictam ac fidelissimaz co-
mitē esse cōstituit. Existimās illum peregrinationis labore: diuini oīno fore
cōsiliū: atq̄ neminē p̄ter se posse viro ⁊ dño suo: rite obsequia oīa impedere. q̄
res: etiā tenelle etati difficilimū videt̄: p̄ nimio tñ amore: p̄sequēdi cōsiliū ⁊ p̄
positū sumpsit. Egressus itaq̄ abraā cū Sara de charā perit i chananeā atq̄
cū multo labore tādē puenit i sichei vbi altari edificato se se oeo optimo plu-
rimū cōmēdauit. Eūq̄ haud m̄to post valida fames chananeā oppressis-
set: abraā famis necessitate p̄pulsus: cū Sara hec piuge sua ⁊ oī familia i Egy-
ptū perit: Audierat enī egyptios feliciter viuē: eo q̄ re frumētaria alijsq̄ plu-
rimis bonis habundare. vt. i. eoz. abūdantia: sue inopie subueniret. Atq̄ euz
prudētissimus p̄ oīa hēret: sciens egyptios ipuros quā maxime circa mulie-
res fore veritus ne p̄ vxoris speciē ab eoz rege occideret. anteq̄ Egyptū in-
traret (euitādī piculi gratia) optimā excogitauit artē: An ipam p̄monuit: vt in-
terrogata rēspōderet: se illius fore sororē. Ab rege ergo interrogata: Dixit: se abrae
fore sororē: nihil v̄tiq̄ mētiti: erat etenī: ⁊ hoc p̄pinq̄tate sanguinis: sicut ⁊ loth
ea rōne dictus erat frater: Atq̄ ita: hoc mō Sara pudicitia suā deo optimo co-
mēdans. se vxorē pharaoni tacuit: sed esse minime negauit: Vex cū pharao ip-
sam sibi accepisset vxorē a deo: graui morbo euestigio afflictus est: Quib⁹ q̄
dē malis p̄motus: ipsam illico ipolutā (multis donatā muneribus) marito re-
stituit. Quas obres ⁊ Sare pudicitia virtutisq̄ ac gl̄oria apud maritū suūz ma-
gis magis q̄ clarior effulsit. Fuit nempe (vt p̄missum ē) Sara hec vsq̄ i seni-
um eximie pulchritudinis: mirabilisq̄ decoris femina: Qd̄ in nulla p̄sus mu-
liere vnq̄ cōrigisse cōpertū est. Itā ⁊ ab imelech palestinoz rex: ipam i sua se-
nectute p̄ elegātie formā: ad corruptionē (licet frustra) adamasse legim⁹: Sed
deus v̄tiq̄ de sanctissima muliere specialē curā habuisse visus est. Demigra-
uerat enim abraam cum Sara vxore alia vice ⁊ p̄ famis necessitatē in gerara
palestine: Vbi cum Abimelech rex: vidisset eaz: ⁊ ip̄e illi pulchritudine captus
ipsam ad corruptionem ad se adduci precepit. Qui mor sumi dei voluntate: i
maximaz deuenit egritudine: Eūq̄ ob hoc maximo cruciaret dolore: etiam
dominus eidem p̄ visum terribilis apparuit dicens: Quare peregrino meo
tantam iniuriam facere p̄sumpsisti: vt auferes ei vxorem suā: Quo quidē pa-
uore ⁊ verbis expergesfactus rex: etiā id amicis suadētibus: mor vxorē pegrio
Abrae ⁊ ip̄se intactā reddidit. Et venia expostulata: se ofonibus Abrae humi-
liter comēdans: illico tam ip̄se rex q̄ ceteri sui oēs sanitatis beneficium cōseq̄
meruere. Erat nempe ⁊ Sara maxime fidey mulier: eratq̄ magne deuotionis
rerum diuinarum: pro quibus plane studiis: digna deo plurimum habebatur.
Quas ab virtutes ēt vir suus v̄tiq̄ sanctissimus deo sic volēte. sicq̄ mādāte

per oia eidem obediebat. Erat quoq; abraā vir optimus: erat ⁊ sapiēs rebus
i oibus primusq; prenūtiare presumpsit: deū vnū creatorem eē cūctor. Et pro
pterea solus inter oēs mortales fidei pater appellari pmeruit. Eū ⁊ ipse de⁹
eius x̄itutez magnope pprobās. Itā pdes inqt abraam mercede tuā ⁊ di-
gnū ⁊ enim pro tali religioe te existimaui gratia mea. Et idcirco habebis aut fi-
liū pro mercede tua. ex quo tāta soboles pueniet quātus est stellarū numer⁹:
q pre multitudine dinumerari minime potest. Attamē licet de pmissis sibi a dō
nulla ei prorsus foret dubitatio. Nihilominus eo q i carne vna cū vxore dile-
cta viuebat ex tali desiderio iugiter carnalibus mouebant sensibus. Habet
enim hoc impatiēs amor: vt que magnope desideret semp habere exoptet. Et
aliud vir queat cogitare: qd diligat. Nec amor capit de dilatiōe solatiū:
neq; de difficultate remediū. Sara igit aiaduertēs suam sterilitatez suamq; se-
nectutem amore filioz iugiter incredibili cruciabat desiderio Quo quidē estu-
pmota vnā ex Ancillis suis noie Agar egyptia (ipsum dñō deo sic p̄cipiente
marito suo collocauit tāq; exea filios habitura vt q nā nō poterat voluntate
suos faceret. Verūtā de hac cōcubina) Et diuus refferit Augustinus) vilo
modo aliquod crimen sanctissimo abrae iserendū est: Quia ea ad explēdam
libidinem vsus nō est sed ad prolem procreādā. Optempauit qpe coniugi
q credidit sue sterilitati fore solatiū: Nulla vtiq; ibidem lasciuie cupido nul-
laq; neqtie turpitudine fuit. Ab vxore ancilla marito tātum modo prolis causa
tradita est. a marito etiam causa prolis accepta: Atq; sic ab vtroq; solum-
modo nature fructus exq̄sus est. Verum ancilla cū se cōcepisse noscet. Sa-
re dñe sue i superbiere cepit quasi rex foret filius ex ea cōceptus: q Sara egre se
rēs suspitiōe muliebz vtro suo illius crimē potius q eidem imputare cepit.
At abraam vir sanctus vt tātummodo volūtatem Sare implese ac per oia
se inocētem demonstraret pro illius vindicta: euestigio dixit. Ecce ancilla tua i
manibus tuis est. vtere ea quō libet. Exoripiente aut eam Sara pro ingratitude
⁊ supbia sua fugam mor arripuit. Eunt aut eā p desertū angelus dñi occurrit
ei dicēs. ipsam illico reueri ad dominos suos: ⁊ vitā p̄stinā p̄tinus emēdare.
Quod si sec⁹ foret: ⁊ deo iobediēs eēt: sciret se statim moriturā. Si autē rediret
p certo fieret m̄ pueri i illa terra postea regnaturi: Reuerfa igit domū: a do-
minis suis veniā obtinuit. Et post nō multū tps agar J̄smaelē edidit filium.
Quē Sara tāq; suū cū igenti gaudio ⁊ ḡfay actionib⁹ excepit. nutriēs ipm ac
ppriū: ⁊ sui p̄cipatus p oia successorē. Eo marie q; putauit ipletū eē in ipso
q marito pmissum fuerat. Eum sibi vernaculū suū velle adoptare. dicēte dō
hic nō erit heres tu⁹: sed q exiet de te ille erit heres tu⁹. Hoc ergo pmissum ne
i ancille filio putaret impletū iam cū esset ipsa annorū nonaginta: ⁊ dñs su⁹ no-
uem ⁊ nonaginta apparuit dñs abrae ⁊ dixit illi: Ego sū deus: esto placēs in
cōspectu meo: ⁊ ponā testamentū meū iter me ⁊ te: ⁊ implebo te valde crisq;
pater multarū gētiū: ⁊ nō appellabit nōm tuū abram: sed abraā: ⁊ gētes: ac
reges ex te exēt. Deinde adiecit deus: Sarai vxor tua: nō appellabit Sarai: sed
Sara erit nōm eius. Benedicam quoq; illā: Et dabo tibi ex ea filiū: ⁊ benedi-
cā illū: ⁊ erit i natōes ⁊ reges gētiū ex eo erūt. Quib⁹ audis: abraā mor p̄cidit
i faciē suā: ⁊ risit. dicēs i aio suo: Si mihi cētū annos hūi nasceret filius: si sara an-

norū nonaginta pariet: Subiunxit at deus abrae ⁊ dixit: Etiaq; Sara vxor tua
pariet: tibi singulari dono) filiū p̄ter nām. ⁊ vocabis eius nōmē: J̄saac ⁊ statuā
testamētū meū ad illuz in testamētū eternū: Audiuit itaq; demū de⁹ abra-
am: exaudiuitq; ⁊ humilē Sarā dans eis filiū: Itā post hec Sara euoluto an-
no nō simpliciter secūdū naturā generandū sed sup̄a nām sue etatis q nulli
vnq; p̄gisse cōptū ēgēit J̄saac filiū q; maximi bēficii J̄nditiū vnq; fuit. In
isto itaq; pmissiōis filio q p ḡiam: nō p nām fuit. De vocatione gētiū p ḡram
de⁹ euidenter itelligere voluit. Que. s. nō p ḡnationē s; p regenerationē futura
erat. Risit igit abraā i pmissiōe dei risit ⁊ Sara s; nō vtiq; p modūz irrisio-
nis disidētuz s; gratulātuz: Verba enī ei⁹ illa i aio suo: Si mihi cētū annos
hūi nasceret filius: etia Sara nonagenaria pariet: nō fuere dubitātis sed potius
admirātis ⁊ exultātis. Et hoc enī puer id nōm hūi: Itā q risus illi vt p̄ Au-
gustinus refferit) nō ad irridēduz obprobriūz s; ad celebrādūz gaudiūz p̄tine-
bat: p; q; nato J̄saac ⁊ eo noie vocato. Sara mōstrauit euz dixit. Risuz mihi
fecit deus: Quicūq; enī audierit mihi vtiq; pgaudebit. Itato itaq; J̄saac Sa-
ra etia prius J̄smaelē tanq; filium p̄priūz diligeret: veritate aliquādo ab ipso
filius p̄prius (mortuo pre) opprimeret noluit ipm euz J̄smaele enutriti: Sed
marito suast euz euz matre i aliā regionē trāsmitti: Que qdē rex cū ab initio
nimis crudelis abrae videre filium v; parulū euz muliere sine alimēto p
biocere. postea cum placuisset ad q Sara p̄cipiebat cōsensit. Tradito igit J̄s-
maele puero matri euz aqua i vtre ⁊ modico pane: Iussit eā abire: iteq; quo
itineris necessitas iparet: Dum ergo abeunt: p̄tis ⁊ aqua deficerēt. Agar in
maximis curis ⁊ erumnis cōstitutā: puerum (⁊az mortū p̄ximū) sub arbore
p̄biecit: ⁊ ne ea p̄tē deficeret: p̄cul abscellit. Ad quam mor veniēs Angelus
dei: dixit. ibidē adesse fontē: ex quo posset pueruz recreare: monuitq; eaz: oīno
erumnas declinare: ac puero curam adhibere: q ⁊ factum est. Sara igit pue-
rum euz charitate suscipiēs: benigne aluit ac p oia religiose educauit: atq; il-
lum incredibili affectu dilexit: eo q vnigenitus eēt. ac p eo: q singulari priu-
legio atq; munere sibi dñs cōcessisset. Ipse quoq; puer parēs ad amorē su-
um atq; fauorē puocabat: q ei virtute studeret: ⁊ ipsoz magnā haberet solici-
tudine atq; affectum circa religionē. Custodiebat ⁊ enī ad eoz imitationē
p̄cepta dei: euzq; iustificatiōes atq; legiptima: Porro ipsaz Sarā cognouit
se diuinitatē vnā eē: eandēq; substātiā: atq; ipsam i tribus equaliter p̄onis i
eē absolute: ⁊ idubitato credidisse haud dubito: Et idcirco eius nōmē x̄tus
appellatum est. Sicut ⁊ paulus in Ep̄la ad hebr̄cos scripsit: dicēs. Sara: ex
fide: virtutem accepit. ad emissionem seminis. Eius equidem fidelis constan-
tissima: p̄sels certa: ac charitas immensa: maxime vtiq; erat. q; eius sanctimo-
nia ⁊ ceremoniā cult⁹: nec nō ⁊ religiōis studiū poptime demonstrabāt. Eius d-
niq; matrimonialis beniuolētie charitas sancta ⁊ incredibilis pene fuit. Itāz
tāto amoris ac vere reuerētie studio viz suūz quoaduixit p̄secuta ē. vt nō so-
luz illū verbis decētissimis appellādo euz. dñm suūz: teste b̄to petro ap̄lo: s;
⁊ ipso⁹ oēs quas p̄fessus fuerat: i corde suo secreta semp sustinuit passionē:
Persepe enī ei⁹ corde obuersabant: q ⁊ quāta vir suus sanctus abraā passus
fuerat duz fidē: solus iter cunctos seruasset incredulos caldeos: dum patriam

z p̄p̄quos d̄seruerit/ dū suā sterilitatē d̄dolerit. dū p̄p̄ famis egestatē mō i
Egypto/ mō in gerara peregrinatiōis p̄tulerit iniurias/ dū mori p̄p̄ suam ipsius
p̄ulchritudinē extimuerit. dum sibi creptā cruciaret/ qđ equissimi iudicis dei
nō p̄s̄lla fuit iustitia/ dū iussu diuino sibi ipsi circumcisionis vulnus iferri vi
dit. dū etiā filium J̄smaelē cū matre eijcerit. deniq; qđ difficilimuz videbat/ dū
ipse vir suus religiosissimus Abraā tēptatus fuit i J̄molatiōe J̄saac dilectis
simi filij/ que res est i oēm doloris cruciatū excessisse visus sit/ tñ tāq; fidelis oēs
istas iacturas p̄stanti aio ptulit. Agnouerat enī ad celū hoibus/ p̄sp̄era/ z du
ros huius vite anfractus esse viā a deo p̄stitūtā. quā viā nō tenebat/ qđ om̄ino
tēptari recusant. Et iō maxima eis dē successerūt bona/ Unde ēt p̄p̄ ipsius ma
rias z inuās virtutes/ Arabici ppli/ qđ oēm terrā ab Euphrate vsq; ad mare ru
bū tenēt/ qđ ex Agar ancilla p̄pagati sūt/ ad ampliorē eoz dignitatē/ z excel
tiorē gloriā se potius Saracenos q̄ Agarenos appellari maluerunt. ¶ Nec ita
qđ Sara facta/ vniū clarissimay Matronay parēs z Magistra. posteris oib; (vt
augurari possumus) duo viuēdi genera cōstituisse visa est/ vnum videlicet cō
templatiuum/ alterumq; actiuium/ In quibus ipsa tanq; quoddam certissimuz
exemplum z Auriga/ se se omnibus p̄misit. Ut futuras omnes mulieres ac
cenderet z inflamaret/ ad emulanda omnium virtutum ornāmēta/ ex quibus
omnis bonos/ omnisq; vera laus perficitur. Et de hac satis superque.

Actiue ⁊ cō
tēplatiue in
uentrix

De Semiramide Assyriorum Regina capitulum quartum

De Semiramide Assyriorum Regina capitulum quartum

Semiramis filignis Assyriorum Regia tpibus Sare pdicte militari disciplina seru me tita suu gracia pluria / z egregia facioza gessit q qde est diuissimila Sare facioz b sint bica illa tam clarissimila plurimu reddut. Hec eni a nobilissimis parētib pgeita fuit. a qb iflorida sui etate / Ihino Assyriorum Regi matrimonio iuncta ē. ex quo Ihiniā vniciū genuit filiū. Porro cū Ihinus rex vniuersā Asiaz z Bactriā sibi subegisset iuxta sagitte interfectus est. Que cū admodū adhuc iu uēcula remāssisset vidua / z filius similite r puerulus nō extimās tutū fore tam grāde Impiū etati tā tenelle comittere / Ideo grādis z ingētis ai fuit vt quas ferus maritus armis subegerat natiōes / coercueratq viribus arte z igenio regēdas femina assumere auderet. Ihā quodā astu muliebz falacia pgrandi extrogitata / more viri i primis decepit suū exercitū. Erat hec Regina oib linia mētis corporis similis filio nude vtriqz gene / z psona vtriqz vox atqz statura cor poris parū differebat a puero sibi nato: Quib iuuatib ne i processu qd frau dē detegere potuisset obesset. caput z brachia ac crura vtriusqz velamentis pte ruit. Et qm id insuetū Assyrijs forte visus fuisset egit ne afferet hic nous hi tus admirationē populo vt ornatu simili oēs vterent. Et sic Ihini oli iung

De

Semiramis

FO XVII

filium z feminam limulās/mira curz diligētia mayestatem regiam adeptā eaz
militaremq; disciplinam seruauit/z mētia sexuz/grādia multa/z egregia mul
ta uiris robustissimis decētia opata est. Et dum nullo labori parcēs/aut peri
culo territa/inauditis facinoribus quozumcūque superasset iuidiam/nō est ve
rita cūctis aperire que foret:quod ne etiā fraude simulasset feminea/q; velle
ostēdere/nō serum/sed animuz Imperio oportunuz. Quod quātuz aduertē
tibus igeſſit admiratiōis/tātum mulieris maiestates iclitam ampliauit. Ho
ut eius facinora paululū protēſius deducamus in mediū:Sumptis (post in
ſigne figmētum)virili animo armis/nō ſoluz q; vir ſuus queſiuerat/tutauit im
periu/z ſed Ethyopiam aſe acri laceſſitam bello atq; ſuperata/z iūxit eidem: Et
i Indos vehemētia arma cōuertit. Ad quos nūdum preter virum quiſq; acceſ
ſerat Babyloniaz inſuper ingētez Hembroth Eiuitatez i caldea ampliat. Eu
lius muri (vt philoſtratus hiſtoricus ſcriberet) trecenta per circuituz ſtadia:
plinius vero reſſert: minoz ipſius ſeraginta quatuoz paſſuuz milia. Craſſitu
do vero quinquagita cubitos altitudo autē quater tātum: Erat itaq; Babylo
nia membris temploq; ac validiſſima arce admirabilis: Quaz poſtmodū Ey
rus perſarum rex euertit z complauit. Semiramis autē preclariffima mul
ier/nō cōtenta acquiſitos a viro regni terminos tuert/ſed z Ethyopiam quoq;
ſuo adiecit Imperio/atq; indis belluz intulit. quo preter illaz/z Alexādrū ma
gnoz/neminē vnq; i traſſe legimus. Multas preterea ex nouo cōdidit ciuitates
atq; alia ingētia pegit facinora: que oia ne dū ſemina/ſed i quocūq; viro ſtre
nuo/mirabilia atq; laudabilia/z perpetua memoria viderētur celebranda: que
tamē ſuis obſcenitatibus ſedauit/illicebris videlicet z ſturpis. Quia cū inter
ceteras quaſi aſſidua purigine libidinis vreret/z plurimos haberet cōcubito
res/ēt Equū (vt plinio placet) quēdaz/ trā amauit. vt auctore Zuba/ cū eo coiret:
Sed nec filio miſceri erubuit/ a quo cū cōcubitus expoſtulaſſet ab eodē interfe
cta eſt. Dicēte ozioſo/Semiramis libidine ardēs/sanguinem ſiciēs. cū plurios
quos cōcubitu oblectaſſet/ occideret/ adē a filio ppro interfecta eſt. cū duobus
z quadraginta regnaſſet annis: hec ſediſſima femina cū decus ſuū p oia tur
pi nota maculaſſet/putās aſtutia ſua abolere qđ laſciuita deturpauerat legē cō
didit: vt circa venera/liceret agere ipune qđ liberet. **T**imenſq; ne a domeſti
cis feminis cōcubitu frauderet filij (vt quidā ſcribūz) pma rſum femoralū ex
cogitauit omnizq; oēs aulicas ſubcinxit eiſdē: qđ adhuc apud Egyptios z af
ros obſeruat. Hoc em laſciuie ſcēleſtum facinus/z hec peſtis vbiq; euolare
cōſueuit/ adeo vt niſi euēſtigio e cordibus amoueā: ſenſum incautas bouitū
mētes occupet/ illaſq; in inane precipitiuz pertrahat ita vt omne decus cuiuſ
cūq; inſiciet. z cōmaculet. Nec itaq; Semiramis Regina adhuc viuēs: Et plu
tarchus reſert ſibi ſepulchrum extruxit. i quo hec litteris ſcripſit. Quicūq; rer
pecunijs indiguerit. patefacto hoc monumento/ q; volueris accipito: Ita q; da
rius perſarum rex lapide ſublato/ pecuniarum nihil inuenit. ſed alias litteras
reperit. que hec dicerent ni malus vir eſſēs/ ac numis infaciabilis cadauerum
loculos non moueres.

De moraliū
primū iuctū

De Minerua capitulum quintum

Lanificii
pria inuenit

Testrini
pria inuenit

Oley pri
inuenit

quadrigari
pria inuenit

Numeroru
pria inuenit
phistularu
inuenit

Minerva que et pallas femina a poetis caratissima: apud Jacob patriarche in grece multa fuit claritate conspicua. Que ut nonnullis placet et quas maxime illi stolidi hominum antiquitate non ex mortalibus sed ex celo lapsa est. et apud Tritonide lacus primus inuenta ex cuius nomine postea Tritonia appellata est. hec namque Jovis prima progenita fuit. Que apud rudes Afros cum multa ante cognita repisset non solum ipsi sed et greci eam absque matre ex iouis cerebro genitam credidere. Que idcirco per Augustinus scribit tanto pelius dea credita fuit quanto eius origo minus innotuit. **M**inerva ipsa primus lanificium Afros et grecis omnibus antea cognitum inuenit. Ostendit et quo ordine purgata lana supfluitatibus et dentibus ferreis mollita: colo apponeretur Atque demum digitis deducitibus converteret et filium. Testrini insuper excogitavit officium: eaque docuit quo pacto iternectorum iuvencum fila. et tractu pecuniarum iugeretur et pedibus solidaret iterum. In cuius operis laudem pugna insignis illa eiusdem et Aragnes colophome recitat. **A**sum preterea oley consueque mortuilibus in auditu hec inuenit. Docuit enim atticos Olivas seu Bachas mola terre retrahitque premere. Quod quia multum utilitatis afferre visum fuit. ei adversus neptunum et nominandis a se Athenis attributa victoria credidit. **A**lul et huius fuisse opus cum iam quadrigarum prima repisset usum: et ferrea armamenta ad coterenda corpora in bellis ordiisse: et leges omnes quibus eat in pugna adducisse. **D**i cum preterea eam numeros inuenisse et in ordinem deducisse: que in hodiernum usque servatur. **T**eretz phistulas seu Tybias ex palustri calamo primam eam proposuisse credidere: easque in terras ex celo deiecisse: eo quod flatis redderet turgidum guttur: et ora deformia. **I**taque ob tot coperta insignia deitatis largitrix: antiquitas eidem sapientie nomen attribuit. Quo intuitu Athenienses sapientie studiosi eam in suam sumptuere patronam. eaque Arcem dicauere: et in genti templo constructo suoque non consecrato: eodem illam effigiuere oculis totum: eo quod raro noscatur in qua fine sapientis tendat iterum. Saletem: volentes ob id sapientum tecta et armata significari consilia: In duntaxat lorica: eo quod ad quoscunque fortune ictus semper armati sit prudentes. **P**reterea cristallino casside: et eo gorgonis caput insigne: preterea preterea ob hoc lucida sapientie omnia esse tegumenta: eosque semper serpentina astutia adeo premonitos: ut facit eorum intuitu videant ignari. Et in tutelam posuere nocturnam: firmantes per ut in luce sic et in tenebris videre sapientes. Hanc autem alia voluerunt perpetua floruisse virginitate: quod ut pleniori credat fide finere vulcanum ignis: deum concupiscentie carnis feruore diu cum ea luctatum fuisse supatumque: Tadem huius mulieris fama atque in minimis reuerentia se adeo longe lateque diffudit tantumque fuit illi veterum error: ut fere per uniuersum orbem eius in honorem templum construere: et celebraretur sacra: eo usque conscenderet: et in capitolio penes Iovem optimum maximum que eidem Eccla deducaretur. Et inter potentissimos Romanorum deos

cum Junone Regina et ipsa pariter dea haberetur. Huius autem templum Milesios fuisse admirandum herodotus historicus scribit quod postmodum ab Haliate viro nequissime absumptum fuit. Sunt autem plurimi viri eruditissimi qui dicant non unius Minervae sed plurimum que dicta sunt fuisse comperta: Nam quinque fuisse inuenimus. Primam hanc Jovis filiam: et apollinis matrem: Secundam Minerva ortam: quam Egyptij: Saletem dicunt. Tertiam ex Jove secundo natam: Quartam Jovis tertiam et Eorice oceani filiam: quam Archades corion nominant: quadrigarum inuentricem: Quintam palatis filiam: que patre iterum virginitate sua violare volentem: cui penna rursus talaria affigunt. Que quidem Minervae predictas omnes inuenerunt virtutes.

De Rea seu opi capitulum. vii.

Rea seu opis vel ops vraz potentissimi hominis coniunx ex vesta filia temporibus predictae Minervae iter prospera et adversa huius vite discrimina claritate plurima emicuit. Que cum Saturni regis soror pariter et coniunx esset: ex eo Iovem et Neptunum atque que plutonem filios genuit: quos cum a morte pacta iter Saturnum et Tytonem eius fratrem muliebri astutia liberasset se tantummodo egregiam fecit. Qui filij postmodum: cum infamia hominum: cui illius in claritatem precipue deitatis euasissent: Hec regine non solum decus adepta est: quinymo errore mortalium: dea insignis et deorum mater habita est: eique templa sacerdotes et sacra instituto publico constituta sunt. Adeoque enorme malum conualuit: Et laborantibus secundo bello punico Romanis: quod pro salutari remedio seu auxilio missis Consularibus viris: ab attalo pergami rege Simulacrum eius expetitur: precibus et sacrorum ritibus: et Asya: cum summa diligentia et reuerentia Romam delatum: cum summa reuerentia susceptum est et ab ipsis tanquam sublimem numen in Insigne templo locatum fuit. Atque ibidem tanquam rei publice salutare per multa tempora ceremonijs plurimis cultum est. Mirabile profecto fortune ludibrium: seu potius hominum cecitas: et ut melius dicamus: demonum decipula: quorum opere actum est. Et femina longis agitata laboribus: demum senex mortua et in cinerem versa: et apud inferos alligata: et Dea crederetur: et in tam grande Equum fere ab uniuerso orbe diuinis honoraretur obsequijs.

De Junone Regnorum dea magna capi. vii.

Ano fuit Saturni ex p̄di-
cta Opi seu Rhea filia que
poetarū carmine toto orbi p̄
ceteris mulieribus gētilita-
tis labe iunctis/celeberria p̄dicat/tpib⁹
patriarche Jacob i notissimū apud gē-
tiles euasit nomē. De qua certe ponit
egregia fortunā recitare possumus /q̄
aliq̄ opus memorabile de ea referre
fuit enim cū Jove illo cretēse/quē ve-
teres deū celi finere/yno partu edita
atq; enutrita:z ab Infantia Samū trā
simila/z ibidē cū oī diligētia educata:
Demū cū ad pubertatē puenisset ipsi ioui fratri nupta est. Qd p̄ multa secula:
eiusdē statua i tēplo Samij est testata. Itā existimātes Samij/nō modicū si
bi posterisq; suis asserre glorie q̄ se penes alta/atq; despōsata Juno sit/quā ce-
li reginā atq; deā arbitrabant/ne memoria dilueref. eidē ingēs tēplū z mira-
bile extruxere. suozq; Almini dicauere/atq; ex marmore cādidiſſimo eiusdem
ymaginē i habitu virginis nubētis sculperūt z suo in tēplo iposuerūt. Hec tā
magno regi nupta/excreſcēte idies fama eius atq; imperio lōge lateq; ipsius
nomē eſſerēte/nō modicū z ipsa splēdoris consecuta est. Sane postq̄ poeticis
fictionibus/z isana antiquoz liberalitate celi regina facta est:que mortalib⁹ re-
gina fuerat. Olympi regnis eā diuitijsq; p̄fecere/nec nō z illi cōiugalia iura/
atq; parietum auxilia comiserē:z alia lōge plura ridēda/potius q̄ credēda.
Ex qbus sic humani generis hoste suadēte/multa illi vndiq; cōstructa sūt tē-
pla altariaq; pluria/Sacerdotes vates iter quas fuerūt Easandra Chyrsen ⁊
gines tam ipsius Junonis q̄ Apolinis. z sacra atq; ludi more veteri instituta/
Et vt de reliquis taceā/post Samos/celebri veneratione ab Argiuis populis
z Earthaginēſibus diu multumq; honorata est. Et postremo Romā delata in
capitolio/z i cella Jouis optimi/nō aliter q̄ iure iūcta suo locata:suū vocabulo
iunonis regine a Romanis rez dominis/cerimonijs multis/etiā postq̄ i terris
christiana religio surrexit honorata est.

De yfide Egyptiorum dea capitulum. viii.

Sis cui antea yonōm erat
clarissima nō solum Eyp-
torum regina/sed eozū po-
stremo sanctissimum z ve-
nerabile numē tēporibus sanctissimū
patriarche Jacob iter mulieres illius
temporis claras/peregreſcia fuit/ac me-
moratu dignissima:hec itaq; celeberrima
femina/primis Inaci argiuozuz re-
gis filia fuit:z phozonei soror:quā etſi
poete fingāt/ad venustatem forme pla-
cuisset Joui/z ob id ab eo oppressam/z
Argum custodem a Mercurio occisus

vaceq; a iunone/cestrū suppositū/z cursu rapido i Egyptum deuectam/ibide-
mq; a se recuperatam formaz. z ex yfide appellatā ab historie veritate nō di-
ſcrepāt: Cum sūt q̄ asserāt a Jove adultero virginem oppressam:eamq; ob p̄-
petratū scelus/metu patris ipsam cū qbusdam ex suis p̄scēdisse nauē/cui va-
cha eſſet insigne/z igenio ingēti p̄diam/aio regnādi cupidine agitatz/p̄ſpero
veto ad Egyptios trāſſeruisse. Et ibidē acta/regiōe delectata cōſteruisse:Abi cū
cōperisset populos regionis rudes z inbertes/z rez hūanaz oīum fere ignaros
ac ritu bestiaz potius q̄ hoīuz viuētes/cū multo labore/z celebri idustria do-
cuit illos terras colere/z cultis semina comittere:z colectos tādem fruges/in
cibos seu panem deducere: P̄terea et illos siluestres z vagos i vnum redi-
gere/z datis legibus/ciuili more viuere. Et qd lōge spectabilis i semina est
Litteras ydiomati cōueniētes carateribus adinuenit/z viris ad doctrinā ip-
sius aptioribus ondit quo ordine iūgerent Que adeo marabilia isuctis visa
sūt/vt arbitrarētur facile/ipsam e celo lapsas. Et p̄pea diuinos eidē honores sta-
tuerūt. Sed ea mortua/et dyabolo suadēte i tātz venerationē euasit:vt nō so-
lum apud Egyptios singulis annis sacra illi iſtituerent/sed et apud romanos
atq; alias natiōes tēpla p̄grādia illi cōstruerent. Huius autē p̄clare mulieris
Apis rex vir fuit q̄ cū eadem yfide multis annis impauit. Sunt tñ qui dicāt
huic yfidi Theglonū quēdam fuisse virum:z ex ea Epaphuz suscepisse. q̄ Egi-
ptijs postea regnauit. de hac qdem muliere veteres poete multa finere figmē-
ta:que ad historiam non pertinent

Litterarum
egyptiarum
p̄ia inuenit

De Cerere frugum dea capitulum. viiij.

Eres magna Siculoz re-
gina Eli regis filia hisdem
tpibus qbus z p̄dicta yfis/
apud Siculos magno fuit
i pretio. Que p̄mo cū ſicanio Siculoz
regi piugio copulata fuisset/tāto ibidē
igenio valuit:vt cū agroz culturā ex-
cogitasset. p̄ma apud eos Boves do-
muit/z iugo assuefecit z aratro atque
vomere adinuētis qbus terras p̄ſcin-
deret/sulcis femina prius tradere ce-
pit. Que cū i amplissimam segetem ex-
creuissent eam spicis eruerelapidibus
terrere/panem cōficere/z in cibum deducere/homines glādibus z pomis silue-
stribus assuetos)edocuit. Ob quod meritum/cū eſſet mortalis femina/eam fru-
gum deam Siculi arbitrati sūt. z diuinis honoribus ipsam extulere/eāq; Sa-
turni z Erybeles credidere filiam: Huic tātum vnicam ex Jove filiam p̄ſerpi-
nam fuisse dicunt/quam eidem Orcus Melosorum rex furtim rapuit. Quam
cum diu quesiuisset. poete veteres multas confingere fabulas. Altera Eres
apud Eleusim Attice regionis ciuitatem etiam fuit eiusdem meriti penes su-
os clara/cui Triptololum obsequiosum fuisse tradunt/Quam vetustas ip-
c. lli

Bouum do-
mandorum
p̄ia inuenit
Zirani puma
inuenit
panis cōficiē-
di p̄ia inuē

Ceres alte-
ra fuit

sa stolidi/z deitate z honoribus eque extulit sub vno tantum nomine ambaruz ingenia extulere. Harum itaqz muliez ingenium magno equidez preconio dignum existimo. qz vagos siluestresqz z idoctos homines e nemonibus ad vrbes trāstulerint z pollitico modo eos viuere docuerit. Quod serino modo viuetes ad meliorem viuendi modū edocuerint. Quod corpora lucidiora vegetioraqz membra ex alimētis humano vsui pformiora prestiterint. Quod oibz artibus repubusqz incōpositū z icultū i maximam pulchritudinē ad vtilitatem publicam verterint. Quod desides aios ad quādam cōtemplationē excitauerint. Quod vires hominū fractas z desides i ex rusticitate quadā in vrbānū exercitiū traxerint. Ex qbus ampliate cōditeqz sūt vrbes innumerabiles: aucta quoqz sūt Imperia: atqz alia plurima bona prouenire. Quibus certe humanū genus pp tot tantaqz beneficia plurimum debere confiteor.

De Marpesa Amazonū prima Regina capi. x.

Marpesa z Lapedo Amazonum inuicē Regine sorores tpibus Jacob fuere: que qdem ob illustre bel-

lorum gloriā se se martis vocauere filias: Quaz qm pegrina est historia: illaz paulo altius repetemus. E Scythia igitur ea tēpestare puincia vtiqz siluestri z fere extheris iaccessibili que qdem sub Artheco climate z se vsqz in oceānū ab Eufino sinu distendit silesius z Scholapicus qdam regū Iuuenes factiōe maiorz suoz pulsi: cū pte poploz iuxta Thermadontē Capadocie flumē deuenere: ibiqz cyrijs cāpis occupatis raptu viuere: z icolas latrocinijs isestare ceperūt. A qbus tractu tpis p isidiās fere oēs trucidati sūt hoies. Quod cū egre ferrerent viduate cōiuges z i ardore vindicte deuenissent seruide cū paucis q supfuerāt viris iarma prupere. Et primo ineptu facto: hostes a suis submouere sinibus: Inde vltro circūstātibus itulere bellū. Demū arbitrātes seruitutē potius qz cōiugiū: si ceteris adherrēt hoibus z feminas solas posse sufficere bellis z armis ne miriores viderent habuisse deos: ceteris z qbus viros a cede finitimoz fortuna seruasset cōi cōsilio irruētes i suos oēs interemere. Inde i hostes furore cōuerso quasi viroz necesse ulture illos adeo cōtriuere vt ab eis pacē impetrarēt. Qua suscepta ad successiōē cōsequendā vicissim finitimis adhibebāt. z cū pcepissent. euestigio reuertebant isedes suas. Tandem qui nascebant mares occidebant statiz feminas aut reseruabāt z ad militiam cū diligētia instruebant. Et dū adhuc te nelle forēt mamillas dexterās igne aut alio medicamēto eis auferēbat: ne adultis exercitiū sagitādū ipsa impediret manilla. Sinistra autē linguebat itacta vt ex illa nutrimenta porrigerēt nascituris. Ex quo Amazonū vocabulū sortite sūt ab. A. ē qz o sine z mazonū māma qsi sū māma: Nec eis i alēdis femis erat ea

zidos femi
narum ama
zonum in si
lis suis

cura que nris. Itā colo calatise alijsqz mulieribus exercitijs abiectis venationibus: discursionibus: domatiōibus equoz: laboribus armoz assiduīs sagitationibus: z huiusmodi exercitijs: maturiores puellas durabāt: inaptitudinem z virili robur quibus artibus nō solū Cyrios tenuerūt cāpos a suis olim maioribus occupatos: qn ymo Europe igēti parte belloz iure q̄sita: plurimū assie occupauere formidabilesqz oibus deuenere: Sane ne viribus deesset regimen: an alias Marpesiam z Lapedonē has post cesos viros: sibi istituere Reginas sub quaz auspitijs: suū plurimū auxere Impiuz: Ne quidē cū militari disciplinā isignes vtiqz essent partitis itra se puintijs (vt puta) cū vna i regni tutelam subsisteret: reliqua: parte copiaz sumpta: ad subitiēdos finitimos eaz impio: cedebat. Et sic vicissim maximis partis prediis: auxerūt aliquādiu rēpublicaz suā. Vt cū lampedo ad vltimū i hostes durisset exercitiū: repētino barbaroz circū adiacētū icursu: Marpesia nimū sui fidēs aliquibus filiabus relictis: cūz parto copiaz cesa est. quid autē de Lapedone eius sorore factū fuerit: nullibi iuenit. Has tñ Reginas lōge an tpa iacob fuisse multi asseuerant: vt z nos in secūdo chronicozū nostrorum libro cōmemorauimus.

De ypermestra optima Lyncei regis vxor capitulum. xi.

Ypermestra danay argiuorū regis filia z Lyncei regis cōiunx tpibus Moyse prophete: z genere z dignitate ac pietate clara plurimū fuit. Itāz vt

in tertio chronicozū nostrorū libro scripsimus: danaus z egistus fuere fratres: bellicque p̄isci filij: spectabiles quidem: z imperio prebēminentes. Quoz prolis nō fuit equa fortuna: esto numerus equus: quia danao quinquaginta filie fuere: z Egisto totidē filii masculi: Sane cū danaus habuisset oraculo: qz manu nepotis occidendus esset. dū tremore hāc obrem plurimū angere: cuius ex tāta filiarum multitudine suspectas deberet habere manus cōtigit: vt filie ipsius oēs iūgerent cōiugio cū filiis Egisti: desponsatisqz filiabus nepotibus suis: filiis videlicet Egisti: Cū sacroz nuptiale pararet danaus filias suas omnes sumopere premonuit vt si salutē suā vellēt vna queqz vix suū nocte prima. dū somno graui illigatū cognosceret: gladio pimeret. quod omnes gladijs clam cubiculis suis illatis: marcētes crapula Iuuenes: iussu paterno i terfecere: Sed sola ypermestra abstinuit: Apposuerat qppe iam animū suū in sponsuz euestigio: vt viderat illū diligere cepit. Et ob id puellaz more: ei cōpassa: suā cū igēti laude a funesta cede abstinuit. Iuueniqz fugam suasit. p qua mortem euasit. Vt cū ceteris nane: ob scel? patratū crudelis p̄ applausisset: sola ypermestra obiurgata: z carcere clausa pium aliquādiu fleuit opus Vt postqz crudelis z truculētus senex: quinquaginta annis regnasset: dei iusto

iudicio manus lyncei nepotis euadere non potuit: quoniam ille suus nocuus sanguis effunderetur: que multo nepotum sanguine redimere potuisset. Qui tandem regno pulsus et fugatus transfretauit in gretiam: et argiuorum regnum ingenio et viribus lyncei occupatum fuit. Qui in eodem per danao patruo regnauit: memorque ipsius truci letitie illum gladio necauit. Eductaque e carcere per ypermestra: eaque muliebri alias meliori honore sibi coniugio iuncta: regni principem effecit. Que non solum regina effulsit: sed Junonis aragne sacerdos effecta: cadore duplici splendore ornata comparuit. Et cum sorores in turpem abiissent infamiam: ipsa ob comendabilem pietatem: nomen suum omni laude dignum ad nos usque dimisit insigne. At danaus qui plurimo nepotum sanguine suos iam tremulos annos ampliare nixus fuerat: se robusta ac splendida nepotum acie nudauit: et perhemni se comaculauit infamia.

De diana que et luna capitulum. xij.

Diana que et luna Appollinis delphici soror: et Jouis secundum et lathone filia temporibus egyptiace seruitutis. hoc est anno ante christi domini nostri aduentum: nonagesimo sexto post mille sumum quingentesimum. apud delphos virginitate perpetua insignis plurimum fuit. Et licet Cicero de natura deorum dyanae multas fuisse dicat hanc tamen precipuum et nominatissimam fuisse scribit. Cui omnia decora attribuntur. Eo quod ob virginis amoris precepto hominum consortio siluas petijerit: et venationibus plurimum operam dederit. Quare eam cum Arcu et pharetra veteres depingere: atque nemorum et motum eam dicere deam. Voluerunt ipsam curru vti a ceruis albis tracto. Et propea virgines pluries eadem simili modo sequebantur: Unde et Amphiarum consortio et obsequio usam fuisse dixerunt. Voluerunt preterea ipsam viarum presidium fore: et una cum luna multis vocare nominibus. Ipsa namque fuit femina: que more scimoniali nostri seculi libidinis pruritum oino ase abdicauit: Et ideo stulta gentilius opinio eam lunam dixit: eo quod lune planete conuenire perpulchre visa sit. Que suo frigore concupiscentias venereas refrenare habet et nemora motescere nocte suo lumine ei ad lunam spectantia: tanquam si ipsa luna esset: Hec Orionem Iapetum filium eam victare volentem occidit. Et idcirco eidem hostie sacre ex humana carne fiebant. Habuit enim apud Ephesum templum admirandum magna frequentia et religione frequentatum: Hec quoque a parturiētibus plurimum iuocabatur: eoque primum ut nata sit parturiēti matri Appollinem fratrem suum: obstetricis officium exercuisse seruius scribat.

De Ithioe illustri Thebanorum Regina capitulum. xliij.

Diana fuit
viarum presidium
usque propea vesta

Ithioe illustri femina Tali frigoris regis filia et amphiionis Thebanorum clarissimi regis coniunx temporibus

Orthomel hebreorum iudicis: et ante domini nostri iesu christi aduentum: anno decimo nono supra millesimum quadri-gentesimum. inter egregias sui temporis feminas notissima euasit. Hec pelopis regis soror fuit. Que tam Jouis prole quam precipua valeret facundia: cum esset secundissima mulier: septem viro suo peperit filios et totidem filias.

Quod quidem munus: cum sapienti pro fuisse debuisset: superbiēti exitium fuit: Nam tam splendore conspicue prolis: quam maiorum suorum fulgore elata: etiam in numinibus obloqui ausa est. Erat equidem iussu Mithonis thyrseie vatis filie: solliciti dierum una thebani cura sacrum lathone matris Appollinis et dyane veteri superstitione venerandis hominibus: cum quasi agitata furis circumseptis natorum acie: Et regis isigita notis: Prosiluit in medium niobes clamans: et dicens: que nam esset thebanorum demetia: Lathone sacra disponere: et extirpare feminam duos tantum ex adulterio enitam filios: sibi eorum regine rege thatalo nate: et que quatuordecim eis videtibus illis: ex coniuge peperisse gnatos: sibi quidem tantum digniori ceterimonias illas debere: Tandem paruo temporis spacio factum est: ut ea videte: eius nati omnes pulchra iuuentute flores infra breue spatium letali peste absumerentur. Et amphiion quod ex patre quatuordecim filios repetere oribus factus esset: et dolore impellente manu propria gladio se se transfoderet. Existimantibus thebanis hec ira superum vlciscētium numinis iniuria corrigisse: Ithioes autem tot funeribus superstes: vidua mestaque: in tam gradem atque obstinatam taciturnitatem deuenit: ut potius immobile saxum videretur quam femina: Quam ob causam a poetis postea fictum est: eam apud syphilum ubi sepulti fuerant filii lapideas statuam fuisse conuersam: Durum quippe est: ac valde odiosum superbos homines non solum tollerare: sed etiam aspicere: mulieres vero fastidiosum et quasi inportabile: cum illos seruētis animi atque elati: ut plurimum natura pertulerit. Has vero mitis ingenij et remissa virtutis lauitijs potius quam Imperijs aptas produxit. Quam obrem mirabile minus si in elatas dei perclinator sit ira et iudicium sceum: quoties eas sue debilitatis contingat excedere terminos: ut insipientes hec Ithioes fecit fortune delusa fallacia: et ignara: quoniam ample proles parētem fore: non virtute parietis: sed nature opus esse. Satis igitur illi: ymo debiti erat deo ex concessis egisse gratias quam sibi diuinos qualescunque quesisse honores: tanquam si fuisset opis tantam numerosam prolem atque conspicuam peperisse. Que dum superbe potius quam prudenter operata est: egit: ut infortunium viua fieret et post multa tempora suum nomen posteritati fieret exosum:

quanti ob
fuit super
bie mmlano

nota

De Aragne ingeniosa muliere capitulum. xliij.

Lanificiū p̄mum inuen-
tum
rhetis prima
inuenit
fusi itē prius
fabricatoz
Ragnes asyathica femina
cuiusdā ydomōij colopho-
nij plebei lanaz rictoris fi-
lia/tpibus p̄dicte Zliobis/
nō nullis meritis clarissima fuit. Euius
iter cetera lanificiū suūz fuisse iuētum
plurimi tradūt. **E**amq; primā rhe-
tia excogitasse: sed que aut aucupato-
ria/ seu piscatoria fuerint/ certū est. Et
cū eius filius noie cleser fufos lanifi-
tio aptos reperisset/ arbitrant quidam
hāc testure artis p̄cipatū suo tpe te-
nuisse/ tanq; certa hāc grādis ingenij
vt dignis filiisq; 7 spatula: 7 alijs tali exercitio opportunis id egisse qd pictor
pegisset p̄niculo. **I**hā equidē i muliere spernēdū exercitiū: Sane dum nō solū
ypheis que habitās: tetrinā habebat/ sed vbiq; fama se celebres audiret/ adeo
elata est/ vt ausa sit aduersus Minervā que 7 palladem/ huius artis/ inuētrices
certam inire: 7 cū se supari equo aio ferre nō posset/ accepto laqueo/ vitā finiuit
Ex quo locus fingēdi/ poetis dat^r. **I**hā cū noie exercitioq; Aranea vermis cū
Zragne pueniat: 7 filo p̄deat/ vt ipsa laqueo pep̄dit/ Aragnem deoz miserati
one: Araneā vermem puerfam dixere: 7 assidua cura p̄stino vacare seruitio:
Alij vero dixerūt: qd esto laqueum iduerit moritura nō tamē mortuam/ adiu-
torio iterueniente seruorum: sed artificio posito/ dolore vacasse.

De Delbora prophes hebrea capitulum. xv.

Lelbora pphetes femina/ na-
tiōe hebrea ex tribu Efra-
ym cuiusdā viri tribus sue
noie lapidoth vxor/ ppliq;
Zsrael iuder 7 p̄iceps/ anno aī aduen-
tū dñi nri iesu xpi/ vigesimo/ supra mil-
lesimū 7 trecētesimū/ suscepto ppli sui
p̄cipatu/ tñ sc̄monia bellisq; valuit
vt multis ppli sui Zmpitū honorib⁹ am-
pliauerit ipm̄q; populū suū a finitimis
cananeis varijs ac plurimis vexationi-
bus oppressus ingēti x̄tute liberaue-
rit/ atq; cū i libertatē p̄maximā p̄ rigi-
ti ānos v̄dicauerit. **I**hā Aioth hebreoz iudice optio plāe viro vita fūcto/ cūz
pplis israel ab istitūz 7 p̄cept dñi plurimū d̄fluxisset/ 7 Apidif vitulū/ atq; alia
gētiū portēta adorasset diuinā misericordiā 7 benignitatē i fensissime offēdit.
Quoz quidē i gratitudie dñs p̄motus/ illos i fectādoj manus labi cananeoz
regis affligēdos tradidit. q i Aferoth Ciuitate regnabat. Qui hēbat armatoz.
ccc. milia egū. x. milia/ 7 Eurūū tria milia possidebat. In ipsa sua militia Syfa-
ra dux erat. apud regem honore primus. Qui veniēs ad israelitas rehemēter p

Labin cana-
n eozū regis
potentia ma-
gna

.xx. annis afflixit ita vt tributa eis imponeret Qui dum crudelem in modum
opprimeretur/ agnoscentes has calamitates sibi pro legum p̄temptu euēnisse/
hanc prophetisq; Delboram rogauerunt/ vt deum pro eis deprecaretur. qua-
tenus misericordiam haberet eorum: 7 ne despiceret eos a chananeis oppres-
sos. Que populi sui pietate permota/ dominum deus patrū suozum oratiōibus
7 obsecrationibus exorare nō destitit. Euius orationibus iclinatus dñs/ eozū
saluti annuit: 7 Cōfēsti Barach de tribu neptalim dūcē elegit virūz vtiq; robu-
stissimū/ Quē cū ad se euocasset/ mādauit vt exercitū. x. milū pugnatoz tribu
bus neptalim 7 zabulon sibi delegeret/ 7 ad hostes p̄cederet i trepidus qm̄ vi-
ctoriā reportaret. Eumq; Barach nō satis sibi cōfidēs dixisset/ nō se exercitūz
fore ductūz/ nisi i illa quoq; vna p̄cederet Zlla vt erat femia iuicti 7 exēsti aī:
maxia fide p̄munita/ irata dixit: Tu qdē m̄ieri dignitatē quā cedis de^r tibi cō-
tulit. ego nō resutabo: Et cōgregātes p̄dicti exercitus numez/ castrametati sūt
apud mōrē thabor Quibus Syfara exercitus dux obuiā venit. 7 nō p̄cul ab
eis castra finxit: At delbora cūz Barach fide p̄maxima p̄munita/ cōtra eos vi-
riliter i certamē accessit. Cōgressuq; facto/ vniuersus Zimicōz exercitūz fufus:
ad iternicionē vsq; fugauit Syfara x̄o exiliēs de curru/ cū videret fugā exerci-
tus sui. 7 ipse fugiēs venit ad quādā mulierē/ cenidelaz noie lalis. quā rogā-
tē vt celaret/ eū suscepit. 7 petēti dedit lactis potū: Erat enī fatigatus: 7 cū ni-
milū bibisset/ statiz i grauiissimū somnū ē puerus: Zlla vero illico dormiēti fer-
reū clauū p̄ t̄mpus imisit: 7 cū maleo p̄cussus: ad terrā vsq; deposuit: 7 hoib⁹
delbore post paululū venientibus eum ostendit terra defosū: Hancq; victoria
delbora elata ē exercitū sup Zlsur mouēs: 7 obuiā veniētē iteremī Zabi: 7 ca-
dēte Rege Ciuitatē cepit: 7 ad fundamēta vsq; vniuersas euertit. Ac sic trium-
phus p̄maximus hebreis p̄ feminā accessit: Ipsa autē ne tñ bonū victorie sibi
sed deo oipotēti ascriberet: p̄ taz splēdida victoria: cū esset ē mulier/ eruditil-
lima sup hoc hymnū dño decātauit suauissimū. vt habetur libro Iudicū capi-
tulo quinto: Barach autē post hec princeps fuit per. xl. annos hebreozum.

De Erythrea Sybilla vna ex decem capitulum. xvi.

Lithrea seu Erythilla Sy-
billa: ex decem Sybillis se-
cūda: temporibus predice-
delbore Iudicis: plurimūz
apud Erythream Insulā isignis 7 ho-
norata fuit: hec qppe cū cēt femia ad
modū timorata/ repq; diuinaz magne
deuotiois ac maximi ingenij maxie illu-
strata: necnō 7 magni meriti apud deū
oipotētē meruit diuio mūere tāta cla-
ritate futura d̄scribē: vt euāgeliū poti⁹
quā vaticiniū diceret. **I**hā de christi i
carnatiōe/ passioneq; ac resurrectione:
nec nō 7 d̄ brā x̄gie Maria: atq; d̄ Judeoz regno plura apptissime p̄dixit: De

inde percūctantibus grecis de expeditione Ilii: tanta claritate suos labores z Illionis excidii pulchro descripsit carmine: vt nil post factum q̄ ante claris nosceretur: Alijsq; carminibus varios casus Imperij Romani complera fuit. atq; alia futura prope innumerabilia archana diuine menti ita aperte cōspicit: vt eam hystoriam dictasse nō v̄turos actus diceret. Quibus meritis z dilectissimam deo fuisse arbitradum est: z preceteris gentiliū feminis veneradam: floruit quoq; perpetua virginitate q̄ profecto credendum oīno ē. Euz nō i cōtagioso pectore tāta futurozū lux nullatenus defluisse potuisset. Quibus illūstrata virtutibus tandem beato fine quieuit.

De Medea Colcorum Regina capi. xviij.

Medee colcorum regine que fuit temporibus predictę Sybille vitam nō inter claras mulieres vtiq; computadam pro cautela tamen multarum mulierum que nesciunt suos a notis aspectib; cohibere oculos putant scribendam. Quia ex eorum impudentia sepe plurima proueniūt mala. vt ex documento huius perpulchre elicere possumus: fuit itaq; hec Medea senissimum veteris perfidie documentū. Habuit enim Qetam clarissimum colcorum regem patrem. Matrem vero perlam ipsius regis coniugem: fuit formosa satis sed malefica in oī genere maleficij. Que a quocūq; magistro instructa fuerit ita plene euasit erudita. vt nemo melius: Adeo enī herbarū vires familiares habuit earumq; virtutes plene nouit: vt cātatis qbusdam carminibus turbare celū v̄tos ex antris cicere tēpestates mouet: flumina sistere venena oīa p̄ficere p libito possit. atq; elaboratos ignes ad qd cūq; icēdiū pponere z oīa huiusmodi sciret. Nec illi q̄ lōge p̄ius ab artibus fuit dissonus aīus. nā defficiētibus eis ferro vti arbitrabat leuissimū. Hec Jasonē thesalū eo seculo conspicuū v̄tute iuuenē a Pelia patruo sue p̄bitati ifidiātū sub p̄rectu gl̄iosissime expeditionis missus i colcos ad aureū surripicdū vellus eiusdē capta prestantia dilexit ardētē: eiq; ad eius promerendam gratiam vt orta inter incolas seditione patri suscitaretur bellum: z consequēdi votum Jasoni spatium prestatetur: Quis hoc sensatus homo etiā arbitrarē q̄ ex vno oculoꝝ intuitu opulētissimi regis exterminiu sequeret? Eo igit patrato scelere cū dilecti iuuenis meruisset amplexus cū eodē secū patriam substātiāq; oēm trahens clam fugā arripuit: Nec tam grādi facinore cōstēta in pelus truce animū conuertit. Arbitrata quidē Oetbaz secuturū profugos ad eū sistendū i thomirania p̄basidis insula per quā secuturo trāsitus futurus erat: Egealeum puez f̄rem suuz quem in hoc fuge comitē secū traxerat obrūcari z eius membra passim per arua dispergi iussit. vt dum sparsa miserabilis colligeret genitor z eis lachrymās

Jasonis virtus atq; p̄cācia

Iniquū mulieris facinus

tumulū daret: z fugiētibus: et fuge spatium cōmodaret. Nec enī sefellit opprobrio: Sic enī factū est. Tādēz cū post er oēs plurimos i thesalia cū Jasonē deuenisset suo: Esonazq; focer: tā ex redditu nati q̄ parta victoria predaq; z illustri cōiugio tāta repleset letitia: vt renouatus i floridam videret etatem Jasoni paratura regnum arte sua zizaniāz iter natas z peliam seuit easq; i patrem misere armauit. Eterum labētibus annis: exosa Jasoni facta: z ab eade loco eius creusa filia Ereōtis corintiozū regis assumpta: Impatiēs fremēsq; cū multa i Jasonē excogitasset: eo prorupit: vt igenio suo creusaz creōtisq; regiam omnem absumeret igne volatili. Et spectāte iasone: quos ex eo suscep̄rat filios trucidaret z i Athenas aufugeret. Ubi egeo nupta regi cum Medū a se denominatum suscepisset filiū ex eo: z frustra thesē redeuntē veneno tētasit occidere: tertio fugam arripuit. z euz Jasonis i gratiam redisset: vna euz eo: omni thesalia ab Agilaeo pelie filio pulsū repatriauit i Colcos. Senemque atq; exulē patrem regno restituit. Quid tādē egerit: quoue sub colo: seu mortis genere diem clausit: nō inuenitur. Huius igitur Medee pessime mulieris gesta voluit sub compedio istic apponere: Et relique mulieres discāt suos cohibet acri sub freno ne lasciuāt oculos: Quia si eos clausisset hec tristis Medea: z nō in iasone impudenter exisset. Diutius patris potētia stetit si militer z vita fratris: ac suū virginitatis decus perseuerasset infractū: Que omnia ipsorum impudētia simul periere:

De Orithia Amazonum Regina capitulum. xviij.

Orithia Marpesie regie fuit filia: z ipsa predictaz trium feminaz tempestatib; natri i Amazonum regno feliciter successit. Mulier sane iter cetera virginitate perpetua insignis ac plurimum comēdanda. Que tātum bellif valuit. vt regnū aūtū magnopere auxerit: z adeo militaris disciplie sue laudes extulit. vt arbitraretur Euristeus Miceharum rex durum posse bello: ei Balthem obtineri. Et ob id aūt debitori herculi: tanq; maximum iniūctum vt illud offeret eidem: Eximia quippe mulieri gloria est sibi ad splendidam ac mox gl̄iaz z v̄tutē: obiectū herculē cūcta supantē. Qui cū i expeditione itrasset z nouē lōgis nauib; amazonū occupasset lit; abscēte Orithia itumultuatē a mazonas ob paucitatē z icuriā de se facile victoriā prebueret: capteq; manelipa z ypolita sorores: Antiope dato regine baltheo monalipe restituta est: rez cū asportasse ypolitē thesē expeditionis sotū orithia audisset i greciā oēm: cōuocatis auxilijs bellū mouere ausa ē: Sed obdissensionē: ab auxilijs derelicta ab atbeniēsis supata i regnū redijt: nec qd vltius egerit inuenitur:

De Argia greca muliere capitulum. xviij.

Argia mulier greca fuit: et
Argia regibus stirpe p-
genita: Adarasti regis filia.
tpibus Abimelech hebreor-

Judicis: cū eēt nupta Polinico Theba-
rū regi exuli: ppulchrū atq; itegerimuz
cōiugalīs amoris phemne exēplū vni-
uersū reliq; hec itaq; cū viro exuli the-
sandrū pepisset filiū: aduertēs marituz
ob mordicibus fratris sui fraudib;: cu-
ris agitari: facta anxietatū pteceps: ada-
rastū pzem iā senē: nō solū exorauit la-
chrymis pteibusq; rex et armauit in
Etiocle pter pactionū leges: cū sē thebanū regnuz occupatē. Et ne fatale respō-
sum detrimētuz susciperet: Euridici amphorai vatis: coniugi pter nāz femineā
liberalis effecta: ptiōuz illud matronis ifastuz vltro ptulit. Ex quo latitās pa-
tesfactus Amphoraeus i thebas itum est. sed felici fortuna. Iā pter multā cer-
taminū stragē: ceteris interfectis ducibus: z Adarsto auxilijs nudato atq; semi-
fugato: cū iter cetera sordidi vulgi cessiq; cadauera: Pollinici sui Mariti cor-
pus isepultū iacere anxia vxor audisset. Cōestum regio decore abiecto. z thala-
mi molitū: ac obilitate feminey ser? seposita: paucis pitata: accessit icastra: Nec
eā terrere potuerūt ifidiātū itinerā: nō ipij hoies nō fere. nō aues occisorū hoīuz
sequētes corpa: nec qd terribili? ē Ereōtis regis edictū: quo cauebat pena capi-
talē: ne qd; vllū occisorū sepellit psumeret corp;: Qui ardētī ebriozq; aīo nocte
media certaminis cāpū itras: cesorū atq; fetētī odore redolētia corpa nūc hoc
nūc illō dīnolueret: vt pue facis auxilio: ora tabētia dilectissimi viri agnosceret:
Nec an destitit qd qreret iuēret. Onimū semesa iā facies armorū rubigie z
z sōloz opplera puluereo z marcido iā cruore respā: nulli iā certe cognoscēda
amātissime piugi occultari nō potuit. Nec ifecti vultus sordes potuerūt amo-
uere vxoris oscula: nō voces: nō lachrymas nō igens regis pceptum: Nam
cū sepe vitalē p ozis oscula exq; sisset: lauisset fetidos artus: z sepe cū vocib; i su-
os amplex? reuocasset mortuū: flammis iā flagratib; ne qd pij offitij ptermisū
relinqret: eū ignib; tradidit pburēdū: psumptūq; ipamet vna pdidit. Nec ob
amorē sui viri expauit seueri regis gladiū aut catenas subire: Fleuere pse
pe plurime mulieres viroz egritudines: carceres: paupertatē z multa alia isfortu-
nia: tñ spe mitioris fortune stāte: Qd etsi videat laudabile: extremū tñ dilectōis
indituz dici nō pōt. Ut argiue obsega pientissima dici potuere: hec qppe i-
trepida hostiles petijt agros: dū flere i patria posset: fetidū cōtractauit corpus
q; Zuntisse poterat alijs feminis: regiū ē impēdit honorē: dū clā infodisse qua-
litate tēporis: ispecta satis erat. Ululatus emisit femineos: vbi poterat ptransi-
re tacita. Nec quid speraret habebat ex ociso marito: cū qd timeret adesset ab
hoste: Sic verus amor: sic fides integra: sic coniugij sanctitas: z illibata casti-
tas suasisse potuere. Quo merito laudanda: colenda: z splendido extollenda
preconio venit hec argia:

De Manthone Tyresie filia capitulum. xx.

Manthone Tyresie marimi te-
banorū vatis filia: tpib; To-
le Judicis hebreorū z ante
cpi dñi nri aduētū. trigesi-
mo septimo: supra milesimū z ducetesi-
muz plurimis virtutibus isignis z cla-
ra plu rimū fuit. hec itaq; sub magiste-
rio z doctria pñs tā pñpti atq; capa-
cis fuit igenij: vt pyromantiā seu ni-
gromantiā vestissimū 3000stis regis in-
uētuz adeo egregie disceret vt tpe suo
nemo melius flāmaruz mor? calores:
z murmura qb? nescio quo diabolico
ope: futurorū dicūt demōstratiōes iesse cognosceret. Preterea fibras pecuduz
z aliorū quorūcumq; pecudū exta pspicaci cognouit ituitu: traxitq; sepissime
vt creditū est) suis artib; spūs imundos z iserorū manes coegit in voces: z re-
spōsa dare querētibus cōpulit. Sane cū bello cecidissent argiui: reges q The-
bas obsederāt: occupassentq; Impiale vrbē: hec nouū regē metuēs i Asyam
perxit. ibiq; clari appolinis fanū postea celeberrimū diuinatiōe istituit: z mo-
puz iscltū diuinatorē pepit. Iz ex quo cōcepit nesciat. Alij tñ aliter sentiētes
dicūt eā post thebanū bellū. cū qbusdā suis cōplicibus diu errasse: Et tādē i
Italiā deuenisse. Zbiq; cuidā tyberino iūctā cōcepisse z peperisse filiū quē Cy-
theonū dicere: a qbusdā ēt Byanorē vocitatū. Et inde euz. ple i cysalpinā gal-
liā trāsisse: Zbi cū palustra loca Benacho lacui cōtermina cōpisset: sui nā imi-
tissima seu vt suis i cātatiōibus vacare liberius posset: seu vite residū securi?
ducere i palude i sup eminēte ags sole: sedē posuisse. Et demū mortuā ibidem
sepultā fuisse. Circa cuius tumulū (aiunt) Eyttheonum ciuitatē haud grādē su-
is codidisse: z eā de matris noie Mātuam appellasse. Quidā tñ aliter affir-
mane: eā videlicet vsq; ad mortem virginitatem illibatam seruasse. Sed per se
vrbem Mantuam condidisse: z ex suo nomine ipsam vocitasse.

De Medusa que gorgonis cognomentum habuit. capi. xxj.

Medusa femina q gorgōis cogno-
mētū sortita fuit vsq; ad tpa to-
le Judicis hebreorū: q fuit an cpi dñi
nri aduētū. āno. s. qnto decio supra mi-
lesimū z cētesimū felicissia pñit: hec
itaq; phorci diuissimi isis filia: z ptece-
ris qtuor sororib; suis heres fuit ipe ei
phor? rex et pñ hui? gorgōis d quo i
tūo libro cōdicaz nraz meminim? qtu-
or filias hūit eximie pulchritudinis: eu-
rialē v3 z Stenionē Syllanam ac Me-
dusam hanc que ita similime sibi e-
rāt: vt vix vna dignosceretur ab altera.

adantue vr-
bis conditio

quibus etiā vnū fuit regnū. vnde fingitur fuisse monocule. i. eiusdem vultus et pulchritudinis cū oī pulchritudine. Huius igit opulētissimū regnū i athlātico mari extitit: et in eo ceteris fororibus prelata fuit. Que tā admirande fuit pulchritudinis: vt nō solū ceteras sui tēpīs mulieres excederet: s; quasi quodā mirabile p̄ter naturam quā plurimos ad se vidēdam p̄traheret hoīes. P̄terea eā nō nulli agricolatiōis fuisse peritissimā asserunt eamq; inde gorgonis cōsecutū cognomē. Eius opere mira cū sagacitate: nō solū patrias seruauit diuitias: sed et in inmensū aurū adeo: vt qui eā nouerūt: crediderūt ipsam quos cuiq; reges anteisse thesauris. Et sic tā pulchritudine eximia: q; etiā opulētia et sagacitate i amplissimā faniā apud multas nationes euasit. Vterū iter alios celebri rumore ad argiuos plata est. Inter quos p̄seus florētissimus Achiue iuuetutis audito taliū relatu: indefideriū incidit. et vidēdi speciosissimā feminā et occupādi thesauros: et sic nauī cōsensā cui pegasus equus erat isigne i ocaum mirabili celeritate deubectus est. Ibiq; p̄uidētia vsus et armis: reginā occupauit: et aurū: et oīa sua auferēs: onustus optima p̄da: ad suos cū gaudio remeauit. Et his locū sibi poetica adinuenit fictio: qua legimus Medusam gorgonē assuetā sareos facere quos inspicere: eiusq; canes i Angues verfos: Ira Minerue: eo tēplū eius: i Neptuni cōcubitu viciasset: peperissetq; pegasum et p̄seus equo isidētem alato: eius i regnū euolasse: et pallāte egidid vsu supasse. Claro dicit phorcuū huius Meduse p̄em Regē fuisse Sardinie et cor sice insulaz. q; cū Athlāte rege nauali p̄elio decertasset: victus: et in mari submersus Marinus deus greca loquacitate vocatus est. Quod virgilius i quito Eneitetigit dicens: Trithonesq; cetibi. phoriciq; exercitus omnis.

De Michostrata yoni Archadum regis filia capitulum. xxiij

Michostrata cui postea apud nōs carmētis nomen fuit: tēpibus Jaur hebreorū Iudicis: q; fuit aī xpi dñi nri aduentū: anno duodecimo: supra millesimū ducētesimū: apud Italos nōs vaticinatrix clarissima effulsit. Hec qppe yoni Archadū regis filia: nō solū regni fulgore isignis fuit sed et litterarū grecarū doctissima: adeo versatilis erimiq; igenij fuit: vt ad vaticiniū vsq; florētissime puenerit: et vates notissima vocaret. Que cū querētibus: et a se ipsa nō nūq; futura multa carmine expromeret: a latinis postea carmēta est nūcupata. Que euandriū archadū postea regem genuit filiū: quē fabule seu q; eloquēs atq; facundus seu q; astutus hō fuerit: ex Mercurio fuisse p̄ceptū volūt. Qui vt qdam dicunt: cū casu euz: q; verus p̄ erat occidisset: e regno auito pulsus suadēte Michostrata matre: et magna vaticinio p̄mittēte si has peteret q; s oīderet sedes sc̄tā pegrinatiōis socia: Cōscēsis itaq; nauib; cūz p̄e populorū:

vento prospero: et peloponēso ad Tyberis hostia deuenit: et nō procul ab eodē loco: matre duce i pallatino mōte: quē a pallāte filio noiauit: cū suis p̄sedit. Et ibidē pallāteū oppidum cōdidit. Porro carmēta cū idigenas gētes cōperisset fere siluestres: Esto iam dudū Saturni munere didicissent segetes ferere: eosq; nullo litterarū vsu seu modico et hoc greco modico assuetos. eisdē cūz esset igenij versatilis et prope diuini mulier: nouos litterarū caractares adieunite eosq; et earū cōiūctiones atq; sonos edocuit. Que ab initio serdecim fuit. Siluius deinde qdam ludorū magister. k. postmodū supadiccit. Q. aut super uacua habet. b. x. nō est littera: sed aspiratiōis nota. X. tēpibus diui p̄is nri Augustini p̄hibet iuuetā. Tunc quoq; y. et z. a grecis latini mutuati sūt. At q; ita his supradictis caractaribus vsq; i hodiernū oēs vtimur. Eius mulieris vaticiniū et ingenij admirati oēs latij rudes: ipsam nō feminā sed deā e celo lapsum arbitrati sūt. Quam obrem cū viuētē diuinis celebrassent honorib; etiā post mortē eidem apud capitolūz vbi primū cōfederat. Sacellūz suo nōi cōdidere: et ad eius p̄petuādam memoriā: etiā loca adiacētia a suo noīe carmētalia vocauere: huic itaq; diuine prope mulieri: nō solū italia nostra: sed et Europa vniuersa pro tāto beneficio: tātoq; isigni munere plurimū debere existio: quā obrem: ne aquoquā igratitudine merito redargui vnq; possimus vt illud pro viribus i eternā memoriā efferamus: piissimū est. Creditur quoq; illā nō bis gramatice facultatis dedisse prima femina: que i ampliozem segetes maioris nostri successū tēporum traxere: Quibus adeo propicius fuit deus vt bebraycis grecisq; litteris parte marina glorie dēpta: oīs quasi Europa amplo terrarū tractu: nris vtat. Quibus delimita facultatū oīum ifinita splēdēt volumina hoīum gesta: deiq; magnalia perpetua seruāt memoriā vt que vidisse ne quidimus ipsi eis opitulātib; cognoscamus:

De Panthesilea virgine Amazonum Regina: capi. xxiij.

Panthesilea virgo Amazonū regina: tēpibus Iepthhebreorū iudicis. q; Impabat hebreis anno mūdī. 4007. hoc est aī aduentūz dñi nri iesu xpi nōagesimo secūdo supra millesimū et cētesimū annū: Orithee regine i Amazonū regno successit. Hāc ferūt spreuisse oīm decorē femineū: et supata oī muliebri molitie: arma iducere maiorū suarū aggressā et aureā comā galea tegere: ac lat; munire pharetra: et militari nō muliebri ritu currus et equos ascēdere: et q; p̄teris reginis mirabilē exhibere: et viribus et disciplina tali ausa est. Eui nec igenij validū desuisse cōstat: Eū logat securis vsus: vsq; i tēpē suū penitus icognitū: ab ea fuisse cōperitū. Hec igit audita becoris troyani virtute: et iulius ardēter amauit. et cupidine iclute plis i successionē regni ex eo suscipiēde:

Litterarū
lacinariū
ma inuenit

Securip
mā inuenit

tā grādē opportunitatē cū maria suoz copia i auxiliū aduersus grecos, facile puocata descendit. Nec eā clara grecoz picipū pterruit fama qui bectori armis atq; virtute cuplēs, qz formositati placere sepissime certamina frequentius armatoz itaret. z nō nūq; basta psternere, quādoq; obsistētes gladio apire. Et psepe archu verfas i fugā turmas pellere z tot tamq; grādia viriliter agere. Ut ipm spectatē aliquādo bectoz i sui admirationē deduceret. Tādes dū i cōferuissimos hostes hec virago pliaref sola, seque vltra solitū tāto amasio dī gnā respōderet multis iā ex suis celis letali vulnere suscepto, miserāda medi os iter grecos (a se stratos) occubuit. Alii tñ volūt eā bectore iā mortuo appli cuisse Troiaz, z ibidē acri pugna cesam. **E**ssent q possent mlieres quātū cū qz armate mirari i viros vñq; icurrere ausas i admirationē traheret qm vsus i naturā vertat alterā: quo hec z huiusmodi lōge magis i armis homines fa- cte sūt, qz sine quos sexu masculos natura fecit z occiositas z voluptas vertit i feminas seu lepore galeatos.

De Helena Tyndari regis filia capitulum. xciii.

Helena Tyndari oebalie re-
gis z Lede formosissime
mulieris filia: q ex sua ad-
mirāda z incredibili puleri-
tudine credita est solis filia, z Menelai
lacedemonū regis cōiunx tpibus pdi-
ctepātesilee regine pp diuturnū bellū
ex ea cōfectū toto orbi notissima efful-
sit. hec itaq; tāte pulchritudis insigni-
ta fuit vt ceteris oibus mulieribus me-
rito pponi debeat. Fatigauit z ei pluri-
mus diuinū illū diuinū Ingenij virum
homerz poetā añ qz posset illā secūdū

mirabile hu-
ius muliebri
describit pul-
chritudinē

pcepta/satis cōueniēter carmine describere. **P**reterea pictores z sculptores
multiples oēs egregij/eūdes sumpserē laborē: vt tā eximij decoris/salutē effi-
giē si possent posteritati reliquerēt. Ab hac tā spectāda pulchritudine i laco-
nas theseus ab arhenis añ alios euocatus/virginē etate tenellaz i palestra ex
more ludētem/rapuit. Et si pter oscula pauca eidē quicq; auferre nequerit tñ
aliquale labefactate virginittatis iūcit notaz. Que a fratribus ab helectra The-
sey matre/seu vt alij volūt a protheo egyptio rege/theleo absēte repetētibz re-
stituta est. Et tādem matura viro Menelao lacedemonū regi matrimonio cō-
iūcta est. Cui hermonā filiā pepit vnica: post hec fluitibz ānis cū Iliōnē redi-
set paris q ob somniū pregnātis matris i yda fuerat exposit z i lucta bectozes
frem superasset nō cognitus/mortē crepūdijs ostēsis z a matre cognitis cuius
se memor spōsionis speciosissime cōiugis/sibi a venere oblatā a se apud ydaz
suam: fabrefactis ex yda nauibus/regio comitatu sociatus trāsfreta i gre-
tiā: vbi a menelao hūanissime fuit hospitio susceptus Ibiq; cū vidisset belena
celesti decore cōspiciā: atq; i regio cultu lasciuētē: seq; itueri cupiētē: illico ca-

ptus: z ex moribz sūpra spe/captato tpe: scitilātibz feruore oculis furti i pudico
pectore/ignē sue dilectiōis igessit. Lepitq; fortuna fuit. Iliā erigēte opportu-
nitate/eo relicto, cretā Menelauz perit. Quā obrē paris belena ita volētē/stati
rapuit. z sue classi parate cū maxima thesauroz menelai pte iposuit. z sic cū ea
gaudēs (post multa picula) i troiā deuenit: Vbi z magno cū honore a priamo
rege suscepta est: hac huius mulieris illecebra vniuersa greciō sanguis oia est. Et
cū greci oēs picipes/paridis pot ius iuriā pōderarēt qz belene lasciuia/ea
frustra sepi? repetita i troye excidiū cōiurarūt. collectisq; vnanimiter viribus.
cū mille z eo amplius nauibus armatoz honustis/litus frigiū occupauere: z
Iliōnē ciuitatē obsederūt/ frustra obsistētibus troyanis: Helena at quātū foret
sua formositas (ipsa met ex muris obsesse ciuitatis) pspicue vidisse potuit. Cer-
nēs litus oē hostibus pletū: z igne ferroq; oia desolari. populos certamina
inire/ ac p metua vulnera i mortē ruere. z tā troiano qz greciō sanguis oia se
dari. Que qdē tā ptinaci pposito/repetita fuit atq; detēta/ vt dū nō redderef:
p deceniū, cede multoz nobiliū cruēta pseuerauerit obsedio. Qua stāte becto-
re iā mortuo z Achile atq; a pyrro accetimo iuvene paride trucidato belena
quasi puū sibi foret semel peccasse i: secūdas inijt nuptias: Ihupitq; Dyophe-
bo iunior. Tādē troya z illione vrbe a grecis euersa: belena greci menelao re-
stituere: Qui gaudēs nauī cū illa psendit patriā. i. repetiturus: i. tēpestatibz
acti i Egyptū/ ad polybū regē duenerunt. Inde qz discedētes/ atq; p octo annis
errātes (vt eusebius refert) i patriā tādē redierūt. Quid at post reditū suū dōi
egerit/ aut quātū vixerit: seu quo tpe obijerit: nō hēmus. Iocrates xō grec? bi
storicus de belena pluria referēs: dicit illā iā senio cōfectā: z i rugis faciē con-
tractā: p specula viros illos fortes ispiciētē: lōgo risu ridere cōsueuisse: q p tā
caduca tāq; fallaci re: tāto ardore z ptinatia opugnassent: Iliō enī ob aliud ab
homero pugnare grecos scriptū est. quā restituta belena se recessuros pmitte-
bāt. Illā tñ ouidiū nō fleuisse nō risisse refert cū ait. Slet quoq; speculum ru-
gas aspiciēs anniles: Tyndaris z secū cursit bis rapta regrit. Et ideo qz nō
sponte sua rapta fuit: a viro suscipi promeruit.

mille naues
introia

Iliōnis cap-
tuitas nota

De hecuba virgine priami Troyanoz regis filia. capi. xcv.

Hecubā pclarissimā troya-
noz reginā eximij splēdo-
ris fulgētē hīsdē tpibus mi-
seriaz certissimū documē-
tū oibus fuisse pstat. hec qppe Eypsei
grecoz regis filia fuit. quā virginē p i
pingiū illustri priāo troyanoz regi de-
dit ex quo cū secunda admodū foret s-
cē z nouē: vtriusq; sexus genuit filios:
Inter quos iubar illud eximū frigie p-
bitatis bector fuit. Cuius tātus extitit
militie fulgor: vt nō se tñ eterna fama
splēdidū faceret/ qnymo z parētes: pa-

triāq; pbeni nobilitauerit glia: rez nō tñ felicit regni decore ac multiplici
plis serenitate fulgida facta fuit. qui vrgēte aduersa fortūa orbi toto lōge co-
gnita oueniret. Hectorē nēpe sibi dilectissimū z Troylū adolescētē. z iā maio-
ra viribus audētē imant Achillis cesos/ea cede igni solidā spē fere euerfā me-
stissime fleuit. Sic z a Phyrro paridē trucidatū. ide auribus maribusq; Dey-
phebū obrūcatū atq; turpiter occisū Ilionē igne cremari: Polytē pñs i gre-
mio cōfodi: Priamū ipm senē/secus domesticas Bras exēterari: Cassandra fi-
liā: Andromachā nuz/secq; captiuā ab hostibus trahi: Pollissenā aī Achilif
tumulū obrūcari Astinactē nepotū e latebris ereptū/saro illidi miserāda cō-
spexit. Et postremo i litore tracio tumulatū adolescētulū polydoz polymisto
ris fraude occisū/cōpit atq; fleuit: Quibus tot tāq; imātib⁹ oppresas dolori-
bus i rabiē uersā: p agros tracios/velut canis discerpēdo se vlulasse dicūt. z sic
mortuā i tumulto Helles pōtiaci littoris cui nomē a se Eynosenia sepultam.

De Polisena predictae hecubae reginae filia: capitulum. xxvj.

Polisena ipsius Hecubae re-
ginae filia fuit: tā floride pul-
chritudinis: atq; elegātie vir-
go: vt feueri pectori Achil-
lis peliadis flāmas imittere potuerit
cupidinis: eūq; mīs hecubae fraude in-
suā necē: nocte solū i tēplū dūcere O-
q; minus debito lapsis troyanis reb⁹
ac viribus z ilione delecto a Heptolo-
mo i piaculū manū pñs: z ad eius tu-
mulū deducta ē. Zbiq; delicata adole-
scētula vidēs acē iuuenē gladiū ere-
mis: flēntibus circūstātib⁹ oib⁹ adeo
cōstātī pectore: z itrepido vultu iugulū pñuit: vt nō minus admiratio fortitu-
dinis eius: q; pietas peuntis: moueret aios: Magnū qppe z memoratu dignū
nequissē tenera etas/serusq; femineus molities regia: mutata fortuna, grādem
opprimere virginis aium. Et potissimū sub victoris z hostis gladio: nō nunq;
prēstātissimoz viroz pectora persepe deficiunt.

De Cassandra predictae pollysenae sorore capitulum. xxvij.

Cassandra troyana pñdite
pollissene ex vno pñe rege so-
ror: vgo z ipa admodū for-
mosa fuit. q; capta troya in
fortē agamenonis captiuā ouenit: quā
secū Mycenās pduxit: Abi inocētissi-
ma puella a dolosa clemestre ipsi⁹ aga-
menōis vxore iterēpta fuit: hāc vt ho-
merus scribit: cū apolo plurimū ama-
ret. z eius cūcubitū sūmope expeteret:
ipsa hoc munus ab eo. expostulauit. qd
illi Apolo se daturū iuramēto affirma-
uit: cui illa petijt. vt vates fieret i signis

z mor q; postularat obtinuit: volēs postmodū apolo ab ipsa q; spopōderat.
illa negauit. Quā obrē idignatus apolo: cū auferre qd dederat negret: Egit vt
nulla vnq; suis raticinijs fides adhiberet. z sic factū est. vt qd diceret tāq; fa-
tue dictū: a nemine creditū sit. Itā cū ex raptu Helene futura mala patri z fra-
tribus pñdiceret: nō solū credebāt ei/ sed z verberibus duris castigabāt eā Et i-
ter cetera cū micenis a meneleao traheret eidē pñdixit: sibi a clemestre vxore p-
paratas nisi dias atq; moriē. Cuius vbi cū nulla daret fides ipse micenas cū
puenisset ab ipsa clemestre occisus est. atq; ipa eiusdē clemestre iussu iugulata

De Penelope vlyxis vxore capitulum. xxviii.

Penolopes vlyxis strenuissi-
mū viri vxor: ex ycaro rege
filia: tpi⁹ troyani belli fu-
it: cūctis matrōis (teste ho-
mero poeta) extitit sātissimū z eternū
illibati decoris atq; itemerate puditie
exēplū: Cui⁹ qd pudoris vires p mul-
tū accriter a fortuna (sed frustra) agita-
te sūt. Itā dū esset iuuentula z vgo z
magne vetustatis ac elegātie adolese-
cula/ pñ illā vlyxi matrimōio copulauit
Cui cū thelemachū filiū tātūmō pepis-
set mor: vlyxes laceffentib⁹ troyanis: i

bellū cōcessit. Vbi cū p decenniū pñuerasset. illa cōstātī aio: p id tēpus: oēm vi-
duitatis iuriā ptulit: Sed z deniq; Ilione delecto: cū ceteri pñeres patriā re-
perētes: sinistra fortunā deuenissent. Itāuis vlyxis icertū cursūz adeo tenuit
vt ab oib⁹ mortuū extimatus sit. Qua credulitate: Anticlia eius genitrix mi-
serāda: ad leniēduz dolorē suū laqueo vitā finiuit: Penolopes aut cōstātissi-
ma atq; sapiētissima: etsi egre plurimū ferret viri absentīā: lōge egregius: sini-
strā mortis illius suspitionē ptulit: sed post multas lachrymas: z vlyxem fru-
stra sepissime vocatū: disposuit cū pñe z filio puero aio firmissimo castissimā: z
ppetuā seruare viduitatem: Et cū esset prēstātissimis moribus: z elegāti for-
ma plurimum i signis: plurimorum nobilium expostulationibus verata fuit.
Eo maxime quia idies: vlyxis vite spes: z eiusdem redditus iniqueret: verum
eo vltimū est: vt penolopes ob fastidium procatōz i Rus abiret. Sed procatō
res ipsi: vlyxis domū occupare ceperūt. vt ita Penolopem istam his modis
i suum prouocarēt cōiugium: Sed castissima mulier: metuēs ne forte sui pecto-
ris sacri violaretur propositum: cū iam cerneret: viam negationibus auferri: oī-
uino illustrata lumine terminis z astutia: sestos saltem. ad tempus fallendos
esse est arbitrata. Unde istanter petijt: sibi liceret tā diu: expectare virū: donec
telam quam morē regaliuz ceperat perficere posset: Quod cum egregij compe-
titores facile pñcessissent ipsa femineo astu: quicqd i die solerti studio tēcens: vi-
debatur: operi iungere: clam reuocatis filiis subtraherat in nocte Qua arte cum
eos i regia vlyxis bona: assiduis continuis consumētes: aliquamdiū luxisset:

nec iam amplius videretur locum fraudi posse prestari: pietate dei factum est ut ex phey cum regno nauigans post vigesimum sui discessus annum solus et cognitus vlyxes domum deueniret. Et suam penelopem fidelissimam ab ifidiis et molestiis prouocantiu liberauerit. Que cum vidisset maritum: vir eum cognoscere potuit. quo tandem cognito ipsum cum ingenti gaudio diu desideratum suscepit: Et cum eo iocunda usque in mortem deuenit. Cuius quidem clarissima atque commendabilis virtus (cum rara certe inueniatur) maximo et eterno digna est preconio: eo quia impulsam acri certamine constantissime perseverat inconcussa usque in finem.

De Eyrce maxima maga et Incantatrice. capitulum. xxx.

Eyrce solis et Himphe per se (ut poete omnes testantur) filia: his temporibus quibus et penelopes Incantationibus et celebri forma famosissima toto orbi habita est. Quam ideo solis filiam dicere quia singulari floruerit pulchritudine ac etiam herbarum omnium claruerit cognitio: Quasobres in maximam euasit meretricem et notissimum scortum: Unde ut liberius turpitudini vacaret relictis cholchis in Italiam venit: et Etheum volscorum montem: que de suo nomine in hodiernum usque diem cyrceum dicimus: primum incolere cepit. Et licet multa portica de ea referatur. videlicet quod magno prestabat ingenio et quod suis blanditijs et incantationibus homines in eius amore succensos in beluas converteret: Diuus tamen Aug. decimo octauo. de Ci. dei. non hoc fabulosum sed verum fuisse utique affirmat. Quia caritatis quibusdam carminibus aut insectis veneno poculis in feras diuersarum specierum homines converterebat. Inter quos fure vlyxis socij: eo Mercurij consilio seruato Qui cum euaginato gladio mortem ei minaretur nisi: socios in pristinam formam restitueret: ab eade postulat obtinuit. Acrum cum per annus apud eas permansisset: et Thelegonium ex ea suscepisset filium. ab eadem plenus consilij discessit. Eo tamen sub cortice sensus aliquem latere existimo. Hec itaque (ut predictum est) haud longe a Cayeta capanie vrbe: in quodam monte seu insula habitauit. qui Cyrceus ab ea usque hodie dictus est. Super quos in cacumine postmodum Oppidum fabricatus cyrceum habuit nomen. Sicut testis est virgilius in. vii. Ene circa quod aiunt Incole adhuc rugire bestias diuersi generis. In quo postmodum Templum per magnificum in eius laudes a gentilibus extructum fuisse dicunt: ubi et monstrabantur olim quedam Minerue antra et vlyxis fillam. Quo in loco demum Romani pontifices Arcem condidere munitissimam. Que afflictis romanis rebus barbarorum quam maxime temporibus auxilio semper fuit. Sunt etiam qui dicant hanc feminam pici Saturni filij fuisse coniugem eumque augurandi

docuisse scientiam: Quando autem seu quo mortis genere aut ubi hec defuncta sit Eyrce non inuenio.

De Camilla volscorum regina capitulum. xxx.

Camilla volscorum Regina ex Methabo rege et Camilla coniuge nata temporibus labdon bebreorum iudicis.

hoc est ante christi domini nostri aduentum anno ceterisimo: supra millesimum et ceterisimum. cum esset virgo memoratu dignissima iter armata exercitia ab arunte quodam ex hostibus sagitta letaliter percussa. cum mario suorum damno expirauit. Que tante dignitatis et laudis virgo fuit: ut eius laudes virgilius longa descriptione septimum Eneidiorum librum terminauerit: huius itaque mater regina cum primum eam peperisset emortua est. qua mortua rex Methabo pater eius solacijs ex materno nomine vna tantum littera dempta camillam nuncupauit. Cui quidem virgini ab ipso suo natali semper seuera fortuna fuit: Ita paulo post matris obitus. Methabus rex pater e regno pulsus nil aliud secus in nemore asportauit preter hanc parulam filiam: pre ceteris lacte educauit. Que cum in validiorem deuenisset etate cepit corpus suum tegere tantum pellibus ferrarum inde femineos labores a se omnes abietis corpus suum multis laboribus assuescere cepit: ut pote fundas circumagere arcus tedere ceruos capreasque siluestres insequi et alia permulta sustinere. In deoque luenum amores deludere ac potestum procerum conubia omnino respicere: ut virginitatem suam inuiolatam quam dyane obsequijs deuouerat posset integram obseruare. Quibus quidem exercitijs virgo assuefacta in patrii regnum tandem cum gloria reuocata etiam post adeptum regnum virginitatis propositum inflexo seruauit robore demum cum Eneas e troia in Italiam peruenisset et lauinam sumpsisset uxorem et ob id bellum iter eum turnumque rutilum esset exortum ipsa turni partibus fauens eidem cum gradum suorum agmine in auxilium venit et cum sepius armata irruisset in hostes: et die vna pugnans ex eis multos occidisset et nouissime dum corbum quendam cybelis sacerdotem audius insequeret a quodam ex hostibus sagitta percussa defecit cibus mors maximam suam damnum intulit. Eam itaque Turnus cui auxilio venerat post eius mortem laudare volens non amplius habes quid diceret nisi virginem eam nominare ait. O deus Italie virgo: Hinc puella hodiernae optimum castitatis et pudicitiae exemplum excerpere possunt. videre scilicet virginem sui iuris adultam et pro libito nunc huc nunc illuc discurrentem assiduo labore lasciuas et imoderatos appetitus prementem delitias atque molities fugientem et constantissimo animo iuu-

nuz verba spernētem quas euz viderint: z ipse discant: quid eas in domo: quid ubiq; deceat: Quia non conuenit virginem optare quod libet: nec etiam agere quod licet.

De Didone regina optima: capitulum. xxxi.

Ido cui Elyssa prius nom fuerat belli phenicuz regis filia: z pigmaleonis soror: Siceyq; optimi viri cōiūr temporibus dauid regis i precipuum viduitatis euasit exempluz. Hāc itaq; puellaz forma speriosissimā post belli genitoris mores pygmalēō predictus frater siccho seu Accerbe herculis sacerdoti viro vtiq; insigni z ditissimo: in cōiugio iunxit. Qui cōiugati iucem scitissime se semper amauerūt: Erat preceteris mortalibus cupidissimus pygmalēon auri sic z ditissimus siccheus. Quem pygmalēō cupiditate tractus per fraudem occidit incautum. Quod euz cognouisset dido adeo i patiēter tulit: vt vir a morte potuerit se abstinere: Sane cum multū temporis cōsumpsisset i la chrymis: z frustra sepius dilectissimū sibi vocasset siccheum: atq; i fratres diras omnes maledictiones expetisset: is omnis monita fugaz capessere deliberauit: ne forsan z ipsa aliquādo auaritia fratris traberetur i mortem Et posita molitie semine: ac firmato i robur virile animo (ex quo postea didonis nomē pro meruit quod latina lingua virago sonat) sumpta occulte fratris classe: cōfestis naualibus sortis compleri iussit. Et nocte sumptis thesauris omnibus: quos viri nouerat esse: z quoscūque fratri subtrahere potuit: clam nauibus imponi fecit. Et excogitata astutia pluribus i volucris barena repleis: sub figmento thesaurozum sichey i videntibus omnibus easdem onerauit. Et cum itaz altuz teneret pelagi: miratibus ignarisi marti probici: inuolucra iussit. z lachrymis se mortem qz diu desyderauerat: thesaurozum sichey viri submersione: adinuēnisse testata est. sed sortis compati: quos nō dubitat: si ad pigmaleonem irent: diris supplicis (vna secum) ab auarissimo rege scarnificari: Sane si secuz fugam arripere vellēt: nō se illis: z eorum opportunitatibus defuturaz asseruit: Quod miseri naute audiētes (z si egre) natale soluz: patriosque penates relinquē: timore tamē seue mortis exterriti: i cōsensum exili: venere socilies: z flexis prois: ea duce: i cyprum Insulaz rētum est vbi virgines veneri i littoze la mēta suorum more soluētes ad solatium Iuuetutis z prolem procreādā rapuit: Et Iouis anpistitem euz omni familia premonitum: z magna bulc fuge subsecutura: vaticinātem sociuz peregrinationis suscepit. Et iam creta post tergum z Sicilia adextris relicta: i Affricuz litus flexit. z Messuliorum oraz radēs sinum itrauit. postea satis notum: quoz tutam nauibus stationez arbitra ta: dare pausillum quietis fatigatis remigio statuit. Ibi demq; cōsistēs: ne iuu

riam a colis facere videretur z ne quis eam magnū aliquid suspicaretur factum: Ipho amplius. qz quātum posset bouis corio occupare: ad sedem sibi cōstituedam ab acolis: telluris partes mercata est. At illa prudētissima astutia vsa cōfestim bouis coriuz i victis tenuissimis cōcidi mādauit: z lōge plus solli: quam veditores arbitrati sūt: amplexi est. Et auspicio equini capitis: bellicosissimam cōdidit Ciuitatem: quam carthaginem. nūcupauit: z ipsius Arcem a corio bouis Byrram: forū autem eius fuge vidētes vrbs principium ac thesauros didonis innumerabiles: animati illico surrexere: z vrbs menia templaq; ac forū: cū edictis publicis z priuatis erigere ceperūt. Ipsa autēz datis populo legibus z norma viuēdi: cum repēte ciuitas euasisset egregia: z ipsa i fama iclita: iuise pulchritudinis: z iaudite virtutis: atq; castimonie per omnem affricam delata est: Quam obrem: euz i libidinē prouissimi homines affri sine: factum est vt rex libie i cōcupiscentiam venisset eiusdem. Qui eam a picipibus vrbs sub belli denūtiatione i cōiugiem postulauit. Quod cum ipsa rescisset: z sua seque ad omnem casuz pro salute vrbs z patrie damnaasset: egre tulit verū terminū impetrauit: isra quem se ad virum ituram promissit. Qui cum venisset cōstructo ingēti rogo iemūtiōri vrbs parte: quasi sichey olym placatura manes. z pulla tecta veste: ceremonijs varijs paratis: ac hostijs plurimis cecis: illū ascendit. Et astātibus ciuibz atq; expectātibus quid nam factura esset. Que cum omnia pro votis egisset. cultro quem sub vestibus gesserat erepro: ac castissimo pectori aposito: dixit. O ciues carissimē: vt vultis ad viruz vado: vocatoque sycheo iquit. Ego tecum venio vir amātissime ad iferos. Et vir verbis tam paucis finitis icultrum z i ignem se se precipitem dedit z auxilijs frustra admotis: cum perfodisset vitalia pudicissimum sanguinem effundens iuit i mortem. De hac didone: mulierum omnium certissimum decus. diuus hieronymus cōtra Iovinianum sic inquit. Casta dido carthaginem cōdidit: z pro castitate vitam finiuit quia maluit ardere quam nubere: z rursus (inquit) eadem vrbs in castitatis laude finita fuit. Quia hasdrubalis vxor: capta z incēsa vrbe: cum se cerneret a Romanis capiēdam esse: apprehensis ab vitroq; latere paruulis filijs isubiectum domus sue deuolauit icēdium. Igitur qz diu carthago stetit dido pro dea habita fuit: z merito quidez ab illo gētili populo quia: fuit Inuiolatus pudicitie decus: infractęque viduitatis venerādūz specimē. Quam vellem vidue christiane cōsiderare dignarentur. Videre scilicet mulierem gētilem infidelemque: cui adhuc christus nūdum aduenerat: nec vlla salutis spes inerat: sed soluz ad cōsequendam laudem perituram: tam perseuerāt animo: tamque fori pectore i mortem vsq; pergere: z nō aliena manu: sed sua illatam: anteq; insecūdas trāsiret nuptias: anteq; suū venerādissimuz obseruatiē propositum violari permetteret. Igitur carthaginenses ciues reginam didonem mortuaz euz maximo luctu meroreq; pro viribus non solum humanis: sed z diuinis extulere honoribus. Nec tantum publice matris z regine loco: sed deitatis inclite habita est: atque eam exquisitissimis sacrificijs semper coluere.

Carthaginis
vrbs condita

De Sabba Regina que Ithicaula proprio noīe appellabat. capi. xxxiij.

Niscula ethiopum Regina/ quam sacer tertius Regno/ rû liber Sabaz nomiat cui/ z dominus in euangelis te-
stimonium dat: q̄ indie iudini/ veniet/ cum viris generationis incredibile/ z cō-
dēnabit eos. quia venit a finibus terre/ audire sapientiam salomonis ante chri-
sti domini nostri aduentum: anno deci-
mo nono supra millesimū hoc est tem-
pore salomonis: regis nō solum diuiti-
is incomparabilibus/ sed z scientia atqz/ isignifisimis moribus euasit splēdida:

Hec itaqz Oeroze cuiusdam Ithi isule apud Ethiopiam regina fuit potētissi-
ma: Que cum omni doctrina atqz sapiētia esset imbuta/ audiēs crebro perma-
ximaz regis salomonis sapiētiam/ virtutemqz ac prudētiam/ desyderio eius ca-
pta z mirabūda/ ad vidēdū eū/ hierosolimaz venire disposuit. Et magnifico co-
mitatu/ ac splēdido sumptu suscepto/ (suo isigni regno derelicto) per etiopes egi-
ptiosqz/ z rubri maris littora/ atqz arabū solitudines/ tādē multo labore hie-
rosolimam peruenit/ eum auditura: A quo z sumo cū honore suscepta est. Cui/ cum primo enigmata z questiones que ei prius isolubiles videbantur/ atque/ ab ipso de agnitione veri dei/ z de creaturis mundi/ nec nō z de immortalitate anime/ z iudicio futuro quod apud eam/ z apud doctores eius gētilēs dum ta-
rat philosophos incertum/ manebat/ proposuisset/ z earum solutiones ab eo ve-
locissime audisset/ ultra cōfessa est ipsius sapiētiam/ lōge saniam excessisse/ Ali-
dēsqz culmina regalia mirabatur/ eorumqz pulchritudine mira/ delectabatur/ z magnitudine egregia nihil hominus/ z de dispositione fabricarum varia: i qua multam regis prudētiam astutiamqz cernebat. plus tamē eam obstupescere fa-
ciebat/ domus que silus libani vocabatur/ z quotidianarum opulētia cenarū/ z apparatus eius/ z ministerium/ z vestes ministrātium eorumqz decēs circa suum officium disciplina/ precipue tamē sacrificiaque quotidie deo celebrabā-
tur/ z sacerdotum circa hec/ necnō maxima leuitarum diligētia: Hec videns diebus singulis nimis admirabatur. Et cum nō posset tacere miracula que vi-
debat/ verbis voluntatem sui cordis aperuit/ dicens ad regem/ quibus suam mētē victam esse mōstrabat. Cuncta inquit o rex que per auditum ad noti-
tiam/ cum quedam incredulitate seu dubitatione suscipiuntur/ tuorum vero bo-
norum/ que z ipse inte possides/ hoc est sapiētiam z prudentiam/ z que tibi pre-
stantur ex regno/ non est mendax fama/ sed vtiqz vera/ licet multo minor q̄ in presenti cōspitio: Itham opinio auribus quidem aliquid suadere nititur/ di-
gnitas vero rerum/ non ita fieri nota/ sicut aspectu z ipsa presentia comproba-
tur/ Ego siquidem neqz his que nūciabantur/ propter multitudinem z magni-
tudinem credēs/ multo potiora cōspexi/ z beatum dico populum tuum seruof-
qz tuos pariter z amicos/ qui quotidie tuo fruuntur vultu/ z tuam sapiētiam audire promerent. Quis etiā nō benedicat deū/ sic hāc prouintia z ei⁹ habita-

tores/ vt te ad regium culmē euehāref. Et ad ostendendū sue mentis affectū statim suis apertis thesauris viginti auri talenta regi obtulit. z Aromatū isini tam multitudinē ac lapides p̄ciosissimos multos. **E**t iter cetera etiaz/ vt io sephus historic⁹ in octauo antiquitatz libro scribit/ quasdas arbusculas seu radices balsama sudātes/ quas salomon ipse nō lōge ab hierosolimis i mōte engadi plantari iussit/ z colli/ Versaqz vice a salomone maioribus susceptis mu-
neribus. sūma cū laude i patriam redijt/ hāc eādē subyllaz vatem fuisse co-
mestor dicit/ deiqz cultricem/ que eidez salomoni futura predictit/ In que lignū quoddā ostēdit/ quo vir affigēdus esset cuius morte eius regnū esset cōsumē-
dum qz z factum est. Id quippe lignum/ vt aiūt/ iprobatice piscina tēpore pas-
sionis dñi nostri iesu christi inuētum fuisse perhibet/ quo ei⁹ crux a iudeis cō-
secra est. hāc nō nulli ab egyptiorum regibus descēdisse ferūt. Et vt predictū est/ merorē i bili isulam regnū habuisse/ vbi z tam grādi diuitiarū copia abū-
dauit/ vt credatur omnes mortales i hac vita excessisse. hec icongruum aliqui-
bus profecto videri debet. Quia ea i Insula/ que p̄maxima est/ aurum z argētū ferrumqz permultum effodiūt/ z lapides p̄ciosissimi reperiūt/ multipli-
ces/ atqz bebenū lignum ibidem nascitur/ i ea tamē diuitiarū abūdāria tanta hec regina p̄stātissima/ vllis delitijs/ aut ocio seu molliciey feminee se se de-
dit/ sed virtutibus oīno iberēs sciētias per multas perdiscere curauit. **H**ec itaqz regina Sabba chatollicam Ecclesiam figurasse per omnia visa est/ que ex gētili populo venit audire sapiētiam salomonis/ hoc ē veri pacifici domini nfi iesu christi venit primo quidem temptās euz p̄ questiones z enigmata/ que ei prius isolubiles videbant. de agnitione veri dei/ z de creaturis mudi/ z de im-
mortalitate aie/ atqz iudicio futuro/ quod apud eam. f. Ecclesiam z apud do-
ctores z philosophos eius gētilēs icertū semper aut dubiū manebat. z absol-
uitur ab ea/ Venit etiā i hierusalem ad visionem. f. pacis/ cū multitudine z virtute multa/ nō euz vna sola gente/ vt prius synagoga que solū habuit bebbe-
os/ sed cū totius mundi gētibz venit/ deferēs munera digna christo/ idest bo-
na opera que ad deum per odorem suauitatis ascendūt. sed z auro venit reple-
ta sensibus sine dubio/ z rationabilibus disciplinis/ Detulit etiā lapidem p̄-
ciosum. per quem ornamēta morū possumus itelligere/ Eum hoc ergo appa-
tu regina sabba hoc est Ecclesia christianorū itrare debet ad pacificum regem christum/ z tunc ipse aperit cor suum in confessione z penitētia/ precedētium peccatorum. Et locuta est omnia ei/ que erāt i corde suo/ Propter quod z chri-
stus/ qui est pater nostra enūtiāuit ei oīa verba eius/ z nō est verbū/ quod omis-
serit rex/ z nō enūciāuerit regine sabbe. i. ecclesie ex gētibz cōgregate. Quod si itueamur diligēter ecclesie statum/ z eius dispēsationes/ ordinationesqz ipsius cōsideremus. ruc aduertemus quomodo regina mirata sit omnem prudētiam salomonis. quoniam quidem eruditi viri prudētiam de humanis negotijs/ sapiētiam vero de diuinis itelligi volunt. Vidit quoqz z domum quam edifi-
cauit/ sine dubio icarnationis eius misteria/ Vidit z cibos salomonis/ illos putādum est/ de quibus ipse dicebat/ Deus cibus est/ vt faciam volūtatem ei⁹ qui misit me/ vt perficiam opus eius. Et vidit ordinē puerorum eius. Et i hoc ē putādū ē z dicēdū ordinē Ecclesiasticū qui i episcopatus z p̄biterij sedib⁹

Balsami p̄i-
ma plantatio

